

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М. І. ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ»
у 2022 році

Львів – 2023

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» у 2022 році: Інформаційне видання.
Львів, 2023. 101 с.

Видання містить інформацію про напрями та тематику досліджень, наукові розробки, публікації та інші результати наукової та науково-організаційної діяльності ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» у 2022 р.

Для економістів, науковців, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, а також всіх, хто цікавиться досягненнями науки України.

Відповідальний редактор:

Кравців В. С., доктор економічних наук, професор

Відповідальний за підготовку видання:

Демченко В. В., кандидат фізико-математичних наук

Адреса Інституту: 79026, м. Львів, вул. Козельницька, 4.
Тел. (032)270-71-68, факс (032)270-70-58.
E-mail: irr@mail.lviv.ua.

ВСТУП

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» є провідною науковою установою в системі НАН України з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва. Інститут виконує функції методологічного, науково-організаційного і координаційного центру.

В Інституті проводяться фундаментальні і прикладні дослідження:

- проблем формування регіональної політики;
- еколого-економічного регулювання розвитку регіонів;
- сталого розвитку гірських та сільських територій;
- процесів раціонального використання виробничого, трудового, природно-ресурсного та інвестиційного потенціалу регіонів;
- розвитку фінансових взаємовідносин в регіоні;
- зовнішньоекономічної діяльності та транскордонного співробітництва;
- розвитку виробничої сфери та інвестиційної діяльності в регіонах;
- проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, демографічних та міграційних процесів;
- просторової організації соціально-економічних систем.

Інститут також здійснює:

- розробку проектів стратегій та програм соціально-економічного розвитку різних територіальних одиниць;
- підготовку концептуальних, методичних, експертно-аналітичних, прогностичних матеріалів, проектів законодавчих і нормативних актів;
- наукові експертизи та консультації з усіх напрямків своєї наукової діяльності;
- організацію нарад, семінарів, конференцій.

У 2022 році Інститут здійснював підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації за спеціальностями 051 «Економіка» та 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: через аспірантуру – докторів філософії в рамках провадження освітньої діяльності на третьому (науково-освітньому) рівні вищої освіти (відповідно до отриманих ліцензій МОН України), а також через докторантуру.

Наукова діяльність Інституту у 2022 році визначалася основними напрямками наукових досліджень, відповідними програмами і тематичними планами робіт. Згідно із Статутом, головними напрямками наукової діяльності Інституту, затвердженими Президією НАН України, є:

- наукові засади формування регіональної політики та просторового розвитку;
- еколого-економічні проблеми та перспективи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіонів України, сталого розвитку гірських територій;
- фінансові ресурси регіону та проблеми його інноваційно-інвестиційного забезпечення;
- регіональна соціальна політика, демографічні проблеми в регіоні, регулювання міграційних процесів;
- перспективи розвитку територіальних громад, транскордонного співробітництва та підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій.

Організаційну структуру Інституту у 2022 році склали 7 наукових підрозділів:

- відділ регіональної екологічної політики та природокористування;
- відділ регіональної економічної політики;
- відділ регіональної фінансової політики;
- відділ проблем реального сектору економіки регіонів;
- відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів;
- відділ просторового розвитку;
- сектор транскордонного співробітництва.

За результатами державної атестації установи наказом Міністерства освіти і науки України від 17.06.2020 № 817 Інститут віднесено до I класифікаційної групи, до якої відносять наукові установи, що мають високий рівень отриманих результатів діяльності, визнання в Україні і світі, демонструють високий науковий потенціал та ефективно його використовують для подальшого розвитку, інтегровані у світовий науковий простір та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів.

I. ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ІНСТИТУТУ У 2022 РОЦІ

Після введення воєнного стану було відкореговано робочі плани з виконання НДР шляхом їх актуалізації до умов сьогодення, пов'язаних із широкомасштабною агресією з боку російської федерації.

Проведені протягом 2022 р. дослідження дозволили отримати ряд важливих теоретичних та прикладних результатів. Основні наукові досягнення Інституту у звітному році:

- Виявлено основні тенденції, ризики та загрози функціонування сектору державних фінансів та вітчизняної банківської системи, ринку праці та сфери зайнятості, транспортної та енергетичної інфраструктури України, забезпечення продовольчої безпеки та збереження експортного потенціалу в умовах російсько-української війни.
- Розроблено та апробовано методичний інструментарій оцінювання наслідків впливу глобальних викликів і шоків на резильєнтність ендogenous соціально-економічного розвитку регіонів України.
- Визначено детермінанти та запропоновано багатofакторну модель процесу збереження, розвитку і реалізації продуктивної спроможності регіону.
- Розроблено та апробовано новий методологічний підхід до визначення залежності машинобудівних виробництв від імпорту продукції проміжного споживання.
- Запропоновано концепт бюджетної політики розвитку територіальних громад з врахуванням загроз та небезпек посилення фінансової нестабільності.
- Визначено ризики та потенціал розвитку територій України різного функціонального типу в умовах російської збройної агресії з урахуванням безпекового фактору, гуманітарної ситуації, наявного потенціалу і стримуючих чинників.
- Обґрунтовано концепцію розвитку територіальної громади на засадах активорієнтованого управління.
- Розроблено науково-методичні засади компонентно-інтегрального оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону.
- Обґрунтовано концептуальні підходи до розвитку сфери поводження з відходами у регіонах України в сучасних умовах та шляхи активізації ринку утилізації та перероблення відходів в Україні.

- Розроблено пропозиції щодо формування проактивної політики мінімізації соціальної вразливості населення в умовах російсько-української війни.
- Запропоновано й апробовано на прикладі Карпатського регіону України методику розрахунку емпіричного показника розвитку демографічного потенціалу за сценарним прогнозом до 2050 року.
- Обґрунтовано перспективи економічного розвитку прикордонних областей Західного регіону України на основі використання їх логістично-транспортної інфраструктури. Розпочато виконання міжнародного проекту «Розвиток інфраструктури вантажних перевезень вздовж кордону ЄС з Україною» за підтримки Вишеградського фонду.
- Проаналізовано методи та інструменти регулювання регіональних споживчих ринків в Україні в умовах зняття обмежень, направлених на подолання пандемії COVID-19 та введення воєнного стану на всій території України.

За результатами досліджень в 2022 р. підготовлено та надіслано в органи влади, установи та організації 37 розробок (наукових доповідей, доповідних та наукових записок, аналітичних та експертних матеріалів тощо), з них впроваджено 27 розробок. Опубліковано 8 монографій, 11 наукових видань, брошуру, 208 статей у фахових періодичних виданнях, (вітчизняних і зарубіжних), що входять до міжнародних баз даних.

Указом Президента України Володимира Зеленського №809/2022 від 30.11.2022 р. Премію Президента України для молодих вчених 2022 року за роботу «Міграційна активність населення України: соціально-економічні виклики та механізми регулювання» присуджено авторському колективу молодих науковців Інституту у складі: д.е.н., с.н.с. Біль М. М. та к.е.н. Бараняка І. Є.

II. ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ ВІДОМЧОЇ, КОНКУРСНОЇ ТА ГОСПДОГОВІРНОЇ ТЕМАТИКИ

У 2022 р. проводились дослідження із 4 НДР програмно-цільової та конкурсної тематики НАН України та 9 НДР відомчої тематики, що виконувались за рахунок бюджетних коштів НАН України. З них у 2022 році розпочато дослідження по 6 НДР, завершено дослідження по 5 НДР.

Загалом за бюджетною програмою 6541030 виконувалися 10 НДР, за бюджетною програмою 6541230 – 3 НДР. З них 6 НДР – фундаментальні дослідження, 7 – прикладні дослідження.

Крім того, у лютому 2022 р. завершено виконання міжнародного проекту в рамках програми ЄС «Еразмус+», а у жовтні 2022 р. розпочато виконання міжнародного проекту за підтримки Вишеградського фонду (Visegrad+ Grants 2022). Виконання НДР державної тематики (грант Національного Фонду досліджень України за результатами конкурсу «Підтримка досліджень провідних та молодих учених») у звітному році за рішенням НФДУ було призупинено. Виконано також 1 НДР госпдоговірної тематики на замовлення органів місцевої влади.

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВА ТА КОНКУРСНА ТЕМАТИКА НАН УКРАЇНИ

1. МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТИПІВ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ НОВОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ. (Етап 1. Стратегічне оцінювання територій різних функціональних типів в контексті виявлення ризиків, потенціалу та активів розвитку).

Вид тематики: програмно-цільова та конкурсна тематика НАН України (Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Відділення економіки НАН України; Постанова Президії НАН України від 22.12.2021 № 419; Договір № 01-22 від 04.01.2022 р.; № державної реєстрації 0122U002587).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І. З. Сторонянська.

Основні виконавці: к.е.н., с.д. Л. Я. Бенювська; к. е. н, с.н.с. А. Р. Дуб; к. е. н, с.н.с. Х. О. Патицька; д.е.н., с.н.с. І. Р. Тимечко; к.е.н., доц. І. Р. Залуцький, д.е.н., с.н.с. Х. М. Притула, к.е.н. Я. Я. Калат.

Термін виконання: I кв. 2022 р. – IV кв. 2022 р.

Основні результати досліджень у 2022 році:

- З'ясовано основні проблеми сучасної системи фінансового вирівнювання в Україні: існуюча формула фінансового вирівнювання податкової спроможності територіальних громад, яка базується лише на доходах від одного податку – ПДФО – не забезпечує справедливого розподілу; зарахування ПДФО за місцем реєстрації суб'єктів господарювання сприяє посиленню диференціації між центром і периферією; переважання цільових трансфертів знижує самостійність органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень; слабе використання інструментів вирівнювання за видатками спричинило значні дисбаланси у спроможності громад надавати публічні послуги. Запропоновані напрямки вирішення означених проблем (І. З. Сторонянська, Л. Я. Бенювська).
- Охарактеризовано методологію, принципи, новації, інвестиційні пріоритети, ключові відмінності нової регіональної політики ЄС на період 2021-2027 рр. З'ясовано зміщення моделі регіональної політики від ресурсорозподільчої до інноваційно-стимулюючої, в якій акцент ставиться на здатності прогнозувати потреби ринку праці у відповідності із змінами технологій, інформатизації суспільства, використанні соціального та інституційного капіталу регіону. Виявлено основні виклики, що зумовлені впливом коронакризи на економічне зростання регіонів; міграційними процесами через війну в Україні; різною залежністю країн від російського газу, нафти, вугілля; дефіцитом кваліфікованих кадрів через динамічні цифрові трансформації суспільства (Л. Я. Бенювська).
- З'ясовано що попри зближення регіональних політик ЄС та України перед Україною повстала низка викликів, зумовлених веденням війни, реформуванням, особливостями національного та регіонального управління. Виявлено особливості вітчизняної регіональної політики, що пов'язані з її імпліцитністю, зміщення акценту з регіонального на місцевий рівень та зниження ресурсної та інституційної спроможності регіонів (Л. Я. Бенювська).
- Критично оцінено індустріальні парки як інструменту перетворення територіальних громад на регіональні полюси зростання в коротко-

та середньострокової перспективі. Вказано на необхідність концентрації зусиль на формуванні на території індустріальних парків умов для функціонування промислових підприємств (забезпечення електрифікації, водопостачання та водовідведення, газифікації, під'їзних доріг, сприянні будівництву необхідних виробничих будівель тощо), а також наданні бізнесу державних безпекових гарантій (А. Р. Дуб).

- Визначено ризики соціально-економічного розвитку сільських територій України в умовах російської збройної агресії в Україні з огляду на типологію територій з урахуванням безпекового фактору та віддаленості від збройних можливостей РФ та на основі врахування безпекового фактора, гуманітарної ситуації та соціально-економічного становища, наявного потенціалу і стримуючих чинників. Систематизовано основні загрози для розвитку та ключові пріоритети в розрізі груп сільських територій (окуповані сільські території і території, на яких ведуться активні бойові дії; сільські території, звільнені від окупації; сільські території в тилу) (Х. О. Патицька).
- Аргументовано зміну підходу до розвитку сільських територій в умовах ідентифікованих загроз та пріоритетних напрямів розвитку у розрізі ключових проблем, які загострилися в умовах війни – продовольчої кризи і загроз для розвитку сільського господарства. Акцентовано на механізмах подолання продовольчої безпеки, які поєднують сталий розвиток сільських територій, стимулювання сільського господарства, формування та реалізацію цільових програм для забезпечення продовольством груп ризику. У контексті подолання загроз розвитку сільського господарства, в умовах кризи запропоновано орієнтування на децентралізовані локальні продовольчі системи, підтримку малих фермерських господарств, оптимізацію процесів сільськогосподарського виробництва (Х. О. Патицька).
- Обґрунтовано роль прикордонного регіону як функціонального типу території в контексті державної регіональної політики України з врахуванням воєнного стану та статусу України як кандидата на членство в ЄС. Виокремлено подвійну роль прикордонного регіону (що межує з країнами – членами ЄС) як тилового в умовах воєнного стану та інтеграційну функцію прикордонного регіону в умовах євроінтеграції, що дає можливість застосування спеціальних механізмів та інструментів для стимулювання розвитку прикордонних регіонів на основі ефективного використання їхнього функціонального потенціалу на стадії відновлення (І. Р. Тимечко).

- В контексті сталого розвитку функціональних типів територій обґрунтовано науково-методичний підхід до ідентифікації земельних активів на основі систематичної актуалізації нормативної та експертної грошової оцінки земельних активів у режимі запровадження онлайн-функціоналу в Державному земельному кадастрі на базі технології Blockchain. Автоматичне формування програмним забезпеченням Державного земельного кадастру грошової оцінки земельних активів на поточну дату є детермінантою достовірності та доступності ідентифікації земельних активів в грошовому вимірнику на рівні територіальної громади, а також зіставності результату оцінки як первісної чи справедливої вартості земельного активу в бухгалтерському обліку, фінансовій та іншій звітності (І. Р. Залуцький).
- Обґрунтовано залежність між рівнем розвитку транспортного коридору та потенціалом розвитку зон його впливу. Зокрема, визначено, що на кожному етапі розвитку транспортного коридору його вплив на прилеглі до нього території збільшується шляхом формування додаткових стимулів активізації економічної діяльності на них. Встановлено, що відповідність розвитку транспортного коридору його функціональним цілям, паралельний розвиток твердої і м'якої інфраструктури та активна участь приватного сектору є основними чинниками зростання та реалізації потенціалу розвитку зон впливу транспортного коридору (Х. М. Притула, Я. Я. Калат).
- Ідентифіковано основні стримуючі фактори розвитку міжнародних транспортних коридорів (МТК) в Україні. Зокрема, це: обмеженість функціональності МТК, маршрути яких виходять до кордонів росії та білорусії, низька ймовірність їх відновлення у короткостроковій перспективі, що пов'язано із блокадою морських портів, окупацією та анексією частини українських територій, військовими діями агресора тощо; висока завантаженість МТК чи окремих їхніх ділянок, які пролягають у центральній та західній частині України у напрямі морських портів країн ЄС; несуміщення окремих ділянок МТК із міжнародними автомобільними дорогами, зокрема, у Чернівецькій області; незначний поступ у розвитку м'якої інфраструктури у сфері транспорту та транспортної інфраструктури відповідно до зобов'язань Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (Х. М. Притула, Я. Я. Калат).

За результатами виконання досліджень у 2022 році підготовлено та надіслано до органів влади 6 розробок (з них 2 – до центральних органів влади), впроваджено 6 розробок (у т. ч. 1 – на рівні центральних органів влади).

У звітному році опубліковано: наукову доповідь, 8 статей у фахових виданнях (у т. ч. 1 стаття – англійською мовою у виданні, включеному до наукометричної бази Scopus), 5 тез в матеріалах конференцій.

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв’язання таких важливих науково-практичних проблем як створення інструментарію реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки в частині стимулювання економічного розвитку територій різних функціональних типів, забезпечення фінансової спроможності та самодостатності територіальних громад, які були б здатні забезпечити ефективне виконання своїх функцій; подолання диспропорцій у рівнях соціально-економічного розвитку територій, темпи яких зростають в умовах децентралізації влади в Україні.

Практична реалізація моделі диференційованого регулювання економічного розвитку функціональних типів територій Україні дозволить якісно змінити підхід до регулювання регіонального розвитку – відійти від субсидування проблемних територій та акцентувати ресурси на стимулюванні економічної активності в залежності від їх потенціалу та функціонального типу.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541230 (прикладні дослідження та розробки).

2. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНЕ Й ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ» (Етап 1. Аналіз існуючих підходів до формування структурно-функціонального й інституційного забезпечення регіональної системи управління відходами, законодавчої регламентації системи поводження з відходами в регіонах України. Ідентифікація проблем у сфері поводження з відходами на регіональному і локальному рівнях при змінах у розподілі владних повноважень між центром, територіальними

органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування. Дослідження особливостей формування організаційно-економічного механізму системи управління відходами в європейських країнах.).

Вид тематики: програмно-цільова та конкурсна тематика НАН України (Підтримка пріоритетних для держави наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Відділення економіки НАН України; Постанова Президії НАН України від 22.12.2021 № 419; Договір від 04.01.2021 № 02-22; № державної реєстрації 0122U002621).

Науковий керівник роботи: д.е.н., с.н.с. І. А. Колодійчук.

Основні виконавці: д.е.н., проф. Кравців В. С., д.е.н., проф. Стадницький Ю. І., д.е.н., проф. Мельник М. І., к.е.н., с.н.с. Жук П. В., к.держ.упр., с.н.с. Куліш І. М., к.г.н, доц. Кіпчач Ф. Я., к.е.н. Башинська Ю. І., м.н.с. Яремчук Р. є.

Термін виконання: I кв. 2022 р. – IV кв. 2022 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Досліджено вплив відходів на сталий розвиток та їхнє позиціонування у регіональних системах соціально-економічного розвитку (І. А. Колодійчук, В. С. Кравців).
- Визначено концептуальні засади формування системи управління відходами в регіонах України. Доведено необхідність зміни концептуального підходу органами центральної та місцевої влади в управлінні відходами від домінування захоронення відходів до запобігання й зменшення їх утворення, розширення практики сортування, перероблення, а також використання відходів у якості енергетичних і вторинних матеріальних ресурсів. Обґрунтовано методичні підходи до формування організаційно-економічного механізму системи управління відходами. Досліджено інституційний компонент системи управління відходами (І. А. Колодійчук).
- Здійснено оцінку законодавчого регламентування системи поводження з відходами в регіонах України (І. А. Колодійчук).
- Здійснено оцінку європейських концепцій та принципів управління відходами з огляду на вітчизняні умови щодо їхнього запровадження (Ю. І. Стадницький).
- Проведено аналіз інституційних умов та існуючої системи управління відходами виробництва продукції сільського господарства в Україні. Проведено оцінку обсягів утворення сільськогосподарських відходів у регіонах України. Отримано науково обґрунтовані дані щодо обсягів щорічного утворення відходів рослинництва та тваринництва й зроблено

висновки про вкрай низьке (на рівні 5-10%) охоплення статистичними спостереженнями обсягів утворення відходів (П. В. Жук).

- Ідентифіковано основні проблеми у сфері поводження з відходами виробництва продукції сільського господарства та розкрито шляхи і можливості їх рециклінгу як магістрального напрямку перспективної системи управління сільськогосподарськими відходами (П. В. Жук).
- Проведено аналіз інституційних умов та існуючої системи поводження з побутовими відходами в Україні. Визначено особливості та проблеми законодавчого забезпечення в управлінні побутовими відходами. Ідентифіковано об'єкти генерування та специфіку побутових відходів у регіональній системі управління відходами. Визначено чинники впливу на генерування та утилізацію побутових відходів (І. А. Колодїйчук).
- Досліджено проблеми у сфері поводження з промисловими відходами на рівні сучасного адміністративно-територіального устрою України (Ф. Я. Кіпгач).
- Виокремлено ранги регіонів та здійснено картографування накопичення промислових відходів у сховищах організованого складування / поховання та на території підприємств, які об'єднано в класифікаційні групи (Ф. Я. Кіпгач).
- Визначено особливості законодавчого забезпечення в управлінні небезпечними відходами. Ідентифіковано об'єкти генерування та специфіки небезпечних відходів у регіональній системі управління відходами. Досліджено європейський досвід поводження з небезпечними відходами (Ю. І. Стадницький).
- Ідентифіковано специфіку медичних відходів. Досліджено підходи щодо повторного використання медичних виробів. Визначено особливості нормативно-правового забезпечення сфери поводження з медичними відходами в Україні. Здійснено оцінку державних політик у сфері забезпеченні гігієни та санітарії (І. М. Куліш).
- Систематизовано сучасні тенденції розвитку сфери поводження з відходами у регіонах України. Вказано на прогалини у нормативно-правовому забезпеченні сфери поводження з відходами в Україні, які не дозволяють досягати задекларованих на національному та регіональному рівнях вимог до функціонування цієї сфери. Встановлено, що сучасний стан ринку утилізації та перероблення відходів в Україні залежить від рівня розвитку та підтримки цільових підприємницьких ініціатив, а також зацікавленості регіональних органів влади та профільних комунальних організацій у максимізації використання власного ресурсного потенціалу. Визначено основні групи бар'єрів, які перешкоджають розвитку ринку утилізації та перероблення відходів та

запропоновано перелік першочергових профільних завдань, послідовна реалізація яких дозволить у найближчій перспективі подолати перешкоди та створити сприятливі умови для активізації ринку утилізації та перероблення відходів в Україні. (М. І. Мельник, Р. є. Яремчук)

- Здійснено оцінку поводження з відходами в умовах воєнного стану (І. А. Колодїйчук).
- Проведено аналіз та здійснено оцінку законодавчого регламентування системи поводження з відходами будівництва і знесення (Ю. І. Башинська).

За звітний період у рамках виконання науково-дослідної роботи опубліковано: науково-аналітичну доповідь, 9 статей у фахових виданнях (у т. ч. 1 стаття у виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 11 тез у матеріалах конференцій.

Підготовлено та надіслано до органів влади різних рівнів 1 наукову розробку, впроваджено 1 розробку (у т. ч. на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає у формуванні концептуальних засад структурно-функціонального й інституційного забезпечення регіональної системи управління відходами.

Практична значимість роботи полягає у тому, що запропоновані й обґрунтовані в роботі науково-методичні та практичні положення є інструментом для вирішення проблем, які виникають у процесі формування регіональних систем управління відходами.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541230 (прикладні дослідження та розробки).

3. МІГРАЦІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ МОЛОДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ.

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Гранти НАН України дослідницьким лабораторіям / групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки 2021-2022 рр.; розпорядження Президії НАН України 29.03.2021 №181 «Про результати конкурсу 2020 р. на здобуття грантів НАН України дослідницькими лабораторіями / групами молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками

розвитку науки і техніки»; договір № 30/03-2022 (3) від 04.01.2022 р.;; № державної реєстрації 0121U110514).

Науковий керівник роботи: д.е.н., с.н.с. М. М. Біль.

Основні виконавці: д.е.н. О. П. Мульска, к.е.н. І. Є. Бараняк, к.е.н. М. О. Карп'як, к.е.н. О. В. Махонюк.

Термін виконання: 01.04.2021 р. – 31.12.2022 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Запропоновано методика розрахунку індексу розвитку демографічного потенціалу, яку апробовано на прикладі Карпатського регіону України. Встановлено, що внаслідок трансформації вікової структури населення параметри демографічного відтворення будуть погіршуватись, а демографічна ситуація набуватиме кризових ознак. Апробація методики дозволила актуалізувати головні проблеми демографічного розвитку для областей Карпатського регіону, зокрема: Закарпатська область характеризується найвищим рівнем демографічних втрат; у Львівській та Івано-Франківській областях спостерігається найвища інтенсивність міграційної мобільності молоді (О. П. Мульска, І. Є. Бараняк).
- Здійснено розрахунки перспективної кількості населення Карпатського регіону за сценарним прогнозом до 2050 року. Встановлено, що: при збереженні довоєнних тенденцій природного демовідтворення в умовах подальшої трансформації вікової структури населення кількість мешканців у 2022-2050 роках може скоротитися на 16 %; при покращенні значень індикаторів демовідтворювальних процесів – зменшитися на 2 %; а за песимістичним варіантом – скоротитися на третину. При цьому частка молоді у структурі населення Карпатського регіону за найбільш вірогідним усередненим варіантом прогнозних розрахунків за період 2022-2050 рр. може зменшитися на 2,6 %, а частка осіб у віці старшому за працездатний – зрости на 5,9 % (О. П. Мульска, І. Є. Бараняк).
- Для вирішення проблем, пов'язаних з інформаційно-аналітичним забезпеченням регулювання міграції, розроблена трирівнева модель моніторингу міграційної мобільності молоді України. Модель актуалізує необхідність обстежень домогосподарств та суб'єктів бізнесу на предмет міграційних аспірацій і внутрішньої трудової міграційної мобільності молоді на мікрорівні, що дозволить сформувати паспорти міграційного профілю і потенціалу регіонів. На регіональному рівні пропонується забезпечити облік міграції

молоді за критеріями віку, статі, причин, намірів та ін., що стане основою для формування державного реєстру осіб-мігрантів. На національному рівні моніторинг міграційної мобільності молоді має передбачати облік міграційних трансфертів за обсягами, географією, цілями, визначення дисбалансів і диференціації соціально-економічного розвитку регіонів у проекції впливу міграції молоді на економічне зростання (О. П. Мульська).

- Проаналізовано інформаційно-технічне забезпечення регулювання міграційної мобільності молоді. Визначено результати цифровізації послуг соціальної сфери, що має пряме відношення до регулювання міграції. Доведено необхідність розширення використання інформаційних технологій у регулюванні міграційної мобільності населення загалом та молоді зокрема за рахунок подальшої реалізації проєктів Міністерства цифрової трансформації України – «е-міграція», «е-резидентство», «е-соцзахист», «е-дозвіл», «е-майно», «е-школа» та ін. (М. М. Біль, О. В. Махонюк).
- Здійснено аналіз політики інших держав у залученні людського потенціалу з України за час російсько-української війни; виділено два основні підходи до освітньої інтеграції молоді з України: перший – окреме навчання молоді з поступовою інтеграцією; другий – навчання з повною інтеграцією в місцеві освітні процеси, але з низкою додаткових заходів підтримки (М. О. Карп'як).
- Досліджено глобальні підходи до підтримки молоді на прикладі діяльності: ЮНІСЕФ, що популяризує ідею «Talent on the Move», та Міжнародної організації з міграції, що апелює до необхідності залучення молоді як партнерів до регулювання міграції та розкриття її потенціалу. Зважаючи на євроінтеграційні прагнення України та її національні інтереси, обґрунтовано необхідність синергії міграційної і молодіжної політики на шляху створення якнайкращих умов розвитку і капіталізації людського потенціалу молоді в умовах високої міграційної мобільності (М. М. Біль).
- Досліджено практику реалізації молодіжної і міграційної політики в Україні, що дозволило актуалізувати концептуальні пріоритети регулювання міграційної мобільності молоді в розрізі: а) впливу на потенціал і наслідки міграції; б) впливу на основні сфери життєдіяльності молоді – демовідтворення і матримоніальну поведінку, освіту, соціальний захист, розвиток молодіжного середовища, охорону здоров'я й спосіб життя, зайнятість та громадську активність (М. М. Біль).

- Визначено пріоритети молодіжної політики в контексті регулювання міграційної мобільності молоді для областей Карпатського регіону. Це дозволило узагальнити для кожної області провідний функціонал позиціонування в молодіжній політиці: Закарпатська область – лідер молодіжних ініціатив у практиці регіонального управління; Івано-Франківська область – лідер молодіжного підприємництва; Львівська область – науково-освітній центр; Чернівецька область – центр соціального капіталу молоді (організація заходів, системні комунікації) (М. М. Біль).
- За результатами емпіричного дослідження основних чинників впливу на потенціал міграції молоді Карпатського регіону виділено пріоритетні організаційно-економічні механізми регулювання міграційної мобільності. Їх розділено за напрямками розвитку сфери зайнятості й збалансування ринку праці, розвитку сектора мікро – та малого бізнесу, формування позитивних рееміграційних аспірацій, покращення інвестиційного клімату та підвищення конкурентоспроможності освітньої сфери (О. П. Мульска).
- Здійснено обґрунтування нового концептуально-стратегічного бачення регулювання міграційної мобільності молоді України та Карпатського регіону в умовах нестабільності, яке зорієнтоване на пріоритет стимулювання рееміграції молоді з перспективним переходом до регулювання циркулюючих міграцій. Для стимулювання рееміграції молоді України запропоновано заходи за напрямками: збереження соціетальних зв'язків з молоддю, яка виїхала за кордон; підтримки соціально вразливої молоді; підтримки циркулюючої міграції молоді через організацію освітньої мобільності; стимулювання залучення міграційного капіталу; розвитку внутрішніх систем освіти й праці у безпечніших регіонах; стимулювання рееміграції молоді через пряму участь громад і громадських організацій (М. М. Біль).

За 2022 р. у рамках виконання наукового проекту опубліковано: монографію, науково-аналітичну доповідь, 11 статей у фахових виданнях, 10 тез у матеріалах конференцій.

За результатами дослідження у звітному році підготовлено та впроваджено 1 розробку, (в т. ч. на рівні центральних органів влади). Впровадження отримала також ще 1 розробка, направлена у 2021 р. (в т. ч. на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає у формуванні теоретико-методологічних засад дослідження міграційної мобільності молоді в контексті впливу на розвиток і капіталізацію людського потенціалу регіону.

Практична значимість роботи полягає в розробці та апробації (на прикладі Карпатського регіону України) методичного підходу до оцінювання впливу міграції молоді на людський потенціал, формуванні системи моніторингу та обґрунтуванні концептуальних засад регулювання міграційної мобільності молоді з метою збереження людського потенціалу України.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – 6541230 (фундаментальні дослідження).

4. РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-2019.

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (науково-дослідна робота молодих вчених НАН України, розпорядження Президії НАН України від 16.06.2021 №308 «Про результати конкурсу проектів науково-дослідних робіт молодих вчених НАН України у 2021 р. «; договір № 90-12/02-2022 від 16.02.2022 р.; № державної реєстрації 0121U112010).

Науковий керівник роботи: д.е.н. Н. М. Попадинець.

Основні виконавці: д.е.н. Н. М. Попадинець, інж. I кат. О. А. Войтенко.

Термін виконання: 01.07.2021 р. – 31.12.2022 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розкрито зміст та особливості трансформації інструментарію державного регулювання розвитку споживчого ринку, впливу зумовленого дерегуляцією, посиленням впливів громадянського суспільства і соціальної відповідальності бізнесу, що обумовлює необхідність застосування непрямих інструментів. Конкретизовано мету і цілі державного регулювання розвитку споживчого ринку, виокремлено та систематизовано основні його інструменти в розрізі різних видів регулювання (нормативно-правового, адміністративного, міжнародно-торговельного, бюджетного, податкового, валютно-кредитного, цінового, антимонопольного, інвестиційного, соціально-захисного, правозахисного, маркетингового та інформаційного) (Н. М. Попадинець).
- Обґрунтовано сутність дисфункцій як полікритеріального явища, яке призводить до деформації чи часткового невиконання функцій суб'єктами регіональних споживчих ринків. Конкретизовано природу виникнення та сутність дисфункцій державного регулювання розвитку

споживчого ринку. Визначено та охарактеризовано наслідки дисфункцій державного регулювання розвитку ринку споживчих товарів (Н. М. Попадинець).

- Досліджено стан регіональних споживчих ринків в Україні на основі аналізу чинників їх розвитку: платоспроможний попит, ціни, виробництво та дистрибуція товарів і послуг в умовах зняття обмежень, направлених на подолання пандемії COVID-19, та введення 24 лютого 2022 року воєнного стану на всій території України (Н. М. Попадинець, О. А. Войтенко).
- Визначено, що рівень платоспроможності населення падає попри запровадження державою підтримуючих заходів. Статистичні спостереження підтверджують зростання цін на переважну кількість споживчих товарів за винятком деяких груп продовольчих товарів. Важливо зазначити, що ця тенденція є характерною не тільки для України, а також і для більшості країн світу. Також війна посилила вплив на слабкі місця в ланцюгах виробництва та доставки товарів, хоча з травня відзначається адаптація бізнесу до нових умов функціонування (О. А. Войтенко).
- Проаналізовано методи та інструменти регулювання регіональних споживчих ринків в Україні: регулювання цін, податкова політика, експортно-імпорتنі обмеження, стимулювання підприємницької активності, захист мало захищених груп населення, тощо, які застосовувались в умовах зняття обмежень, направлених на подолання пандемії COVID-19, та введення 24 лютого 2022 року воєнного стану на всій території України (Н. М. Попадинець, О. А. Войтенко).

За звітний період в рамках виконання роботи опубліковано: наукову лоповідь, 6 статей у фахових виданнях (в т. ч. 2 – за кордоном, одна з яких – у виданні, яке входить до наукометричної бази Scopus), 5 тез у матеріалах конференцій.

За результатами досліджень підготовлено та впроваджено 1 розробку.

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає в поглибленні теоретико-методичних засад дослідження регіональних ринків споживчих товарів та систематизації інструментів їх регулювання в умовах пандемії COVID-2019.

Практична значимість роботи полягає у апробації на прикладі Львівської області методичного підходу до оцінювання тенденцій

розвитку ринку споживчих товарів регіону та визначення основних чинників, які впливають на процес регулювання ринком.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – 6541030 (фундаментальні дослідження).

ВІДОМЧА ТЕМАТИКА

1. ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛІ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Вид тематики: відомча (цільова наукова програма Відділення економіки НАН України; постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 30.09.2021 р., протокол №6. Договір з Відділенням економіки НАН України від 13.01.2022 р. №1. № державної реєстрації 0122U002055).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І. З. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., проф. М. І. Мельник; д.е.н., проф. С. О. Іщук; д.е.н., проф. С. Л. Шульц; д.е.н., с.н.с. Х. М. Притула; д.е.н., проф. Т. Г. Васильців; д.е.н., с.н.с. Г. В. Возняк; к.е.н., доц. А. Р. Дуб; к.е.н., с.н.с. О. М. Луцків; к.е.н. І. В. Лещух; к.е.н., с.д. О. О. Левицька; к.е.н., с.д. Л. Й. Созанський, к.с.н. Максименко А. О.

Термін виконання: I кв. 2022 р. – IV кв. 2024 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Виокремлено низку чинників, які обумовлюють посилення вразливості фінансових систем до змін, а відтак і до зниження їх фінансової стійкості. Показано, що невизначеність, нові виклики і ризики, нечіткі перспективи оздоровлення економіки, ускладнюють відновлення та майбутню траєкторію сталого зростання регіонів (Г. В. Возняк).
- Проаналізовано та виявлено основні тенденції функціонування сектору державних фінансів, вітчизняної бюджетної та банківської систем України в умовах російсько-української війни. Визначено ризики та загрози, які впливають на фінансову стабільність в Україні через військову агресію. Проаналізовано податково-митні новації Уряду, запроваджені в цілях «пом'якшення» шоків в економіці України та обґрунтовано їх наслідки для країни. Показано, що скорочення податкових надходжень з початком війни в Україні частково є наслідком спрощених бюджетних процедур. Окреслено напрями зміцнення фінансової стабільності в частині економії бюджетних коштів; нарощення міжнародної макрофінансової допомоги з дотриманням принципів цільового витрачання коштів та адміністрування у повній відповідності до стандартів і процедур ЄС (Г. В. Возняк).

- Розкрито особливості та з'ясовано причини виникнення фінансових дисбалансів як об'єктивної характеристики регіональної економіки; обґрунтовано наслідки для розвитку регіонів України. Детерміновано ознаки «фінансової нестабільності», «фінансової вразливості», «фінансових дисбалансів» і «фінансової кризи», виходячи із міжнародної та вітчизняної практики (Г. В. Возняк).
- Проведено класифікацію заходів, спрямованих на забезпечення продовольчої безпеки та збереження експортного потенціалу України за групами стейкхолдерів. Серед них виокремлено: заходи, які здійснюють державні інституції на загальнодержавному рівні: заходи підтримки, які здійснюють на місцевому рівні: соціальна відповідальність бізнесу: громадська ініціатива: міжнародна допомога (А. Р. Дуб).
- Для посилення продовольчої безпеки країни вказано на доцільність активізації роботи з інформування селянських домогосподарств на рівні територіальних громад, в т.ч. через консультативно-дорадчі служби, щодо можливості покращити продукцію рослинництва, яку вони вирощують. Наголошено також на доцільності дотаційної підтримки селянських домогосподарств, які утримують поголів'я великої рогатої худоби (А. Р. Дуб).
- Обґрунтовано ідею кругових взаємозв'язків функціонування та еволюції ринку праці і соціально-економічного зростання. Розглянуто процеси якісних перетворень ринків праці у координатах моделей деіндустріалізації, постіндустріалізації, реіндустріалізації, неоіндустріалізації, а також таких сучасних трендів, як цифровізація і технологізація. Виявлено застарілість і невідповідність багатьох концепцій, моделей і парадигм економіки сучасним умовам існування суспільства, котрі розвиваються одночасно у двох напрямках – технологічного прогресу і макроекономічного зростання, з одного боку, та посилення нестабільності, макроекономічних криз та суспільно-політичних шоків, з іншого боку. У цьому контексті ідентифіковано інструменти політики стабілізації і відновлення економіки через реалізацію нового потенціалу ринку праці, у тому числі забезпечення його резильєнтності і конкурентоспроможності (Т. Г. Васильців, О. О. Левицька).
- Проаналізовано основні тенденції функціонування і розвитку регіональних ринків праці України в умовах російсько-української війни. Визначено ключові диспропорції та ідентифіковано три типи трансформацій ринку праці та сфери зайнятості областей Карпатського регіону України, які розвинулися за час воєнного

стану. Розраховано рівні загального та економічного навантаження на населення областей Карпатського регіону України вимушеною міграцією. Виявлено нові виклики та можливості функціонування регіональних ринків праці в існуючих умовах воєнного стану. Проаналізовано реалізовані центральною і регіональною владою заходи щодо стабілізації ситуації на ринку праці. Обґрунтовано пропозиції для органів влади, спрямовані на стабілізацію ринку праці областей Карпатського регіону України в умовах війни та післявоєнного відновлення (Т. Г. Васильців, О. О. Левицька).

- Досліджено проблеми функціонування ринку праці та сфери зайнятості на прикладі західних областей України у контексті нової хвилі вимушеної української міграції, зумовленої повномасштабною збройною агресією РФ проти України. Виявлено низку загроз для економічної та соціальної безпеки територій, які пов'язані, зокрема із: а) зростанням безробіття, погіршенням матеріального стану населення, зниженням рівня його купівельної спроможності, звуженням внутрішнього ринку; б) посиленням навантаження на соціальну інфраструктуру; в) зростанням навантаження на внутрішній ринок праці та загостренням конкуренції за робочі місця у приймаючих регіонах; г) послабленням кадрового потенціалу суб'єктів господарювання та виникненням дефіциту окремих фахівців; д) розширенням умов для подальшої міграції бізнесу і висококваліфікованих фахівців зі західних областей України за кордон. Запропоновано стратегію нівелювання структурних дисбалансів і диспропорцій розвитку ринку праці областей Карпатського регіону (Т. Г. Васильців, О. О. Левицька).
- Побудовано рейтинг регіонів за їх внеском у ВВП України та проаналізовано його динаміку упродовж 2012-2020 років. Запропоновано авторську типологію регіонів, виходячи з їх економічної спеціалізації, розрахованої за показниками частки ключових видів економічної діяльності у валовій доданій вартості. Проведено оцінку ефективності функціонування економіки регіонів України за фінансовим (вираженим показником фінансового результату до оподаткування) і соціальним (вираженим показником середньої заробітної плати) індикаторами. Визначено загрози втрати експортного потенціалу та поглиблення імпортозалежності економіки України під впливом повномасштабної військової агресії з боку російської федерації (С. О. Іщук, Л. Й. Созанський).

- Оцінено масштаб соціальних та економічних проблем, які виникли в Україні, Польщі та інших країнах ЄС внаслідок енергетичної і цінової криз, спричинених російсько-українською війною. Окреслено кругообіг поточних і потенційних негативних соціально-економічних явищ і процесів, зумовлених та взаємопов'язаних з енергетичною кризою і зростанням інфляції в Україні і Польщі. Визначено 13 етапів названого кругообігу, кожен з яких є логічним продовженням (або наслідком) попереднього. Серед цих етапів виділено фактичні, тобто ті, що вже існують у багатьох країнах ЄС, а також ті, які можуть стати реальністю в разі відсутності спільних активних дій з боку держави, громадськості та бізнесу у напрямку недопущення реалізації песимістичних очікувань та ірраціональної поведінки домогосподарств і підприємств. (С. О. Ішук, Л. Й. Созанський).
- Проаналізовано спричинені військовою агресією російської федерації проблеми функціонування транспортної інфраструктури та логістичних ланцюгів в контексті оцінювання втрат транспортної інфраструктури регіонів України, диверсифікації транспортних шляхів і напрямів вантажопотоків. Визначено загрози, обмеження та можливості розбудови транспортної інфраструктури і транспортної логістики, які сприятимуть підвищенню ефективності її функціонування та поглибленню інтеграції з країнами-членами ЄС (С. Л. Шульц, О. М. Луцків)
- Ідентифіковано основні тенденції та загрози релокації виробництв з територій, де ведуться активні бойові дії, у більш безпечні регіони. Визначено предметні площини розроблення державної програми релокації бізнесу з відповідними фінансовими стимулами та підтримкою для підвищення ефективності цього процесу всередині країни та зниження темпів релокації підприємств за кордон; адаптації законодавства, пов'язаного з розвитком індустріальних парків, до процесу релокації бізнесу; залучення регіональних центрів зайнятості до процесу пошуку та підготовки персоналу для релокованих підприємств (М. І. Мельник, І. В. Лещух).
- Обґрунтовано нелінійність процесів модернізації у ланцюгу доданої вартості та підкреслено наявність висхідного та низхідного її вектору. Систематизовано різновиди модернізації у таких вимірах як економічний, соціальний, екологічний та їх комбінації. Наголошено на контраверсійності економічної та соціальної модернізації, коли економічна модернізація у глобальному ланцюгу не завжди призводить до соціальної. І навпаки, економічний тиск, спрямований на скорочення витрат і підвищення гнучкості, може

змусити роботодавців поєднувати економічну модернізацію із зниженням соціальних стандартів та умов праці (А. О. Максименко).

- Обґрунтовано важливість зміцнення енергетичної безпеки для забезпечення стійкості функціонування економіки країни в умовах військової агресії з огляду на появу нових викликів та ризиків. Зокрема, такими визначено: втрати Україною частини енергетичного потенціалу з видобування та переробки вуглеводнів; розрив основних логістичних ланцюгів постачання енергоресурсів; різке здорожчання основних енергетичних ресурсів на світових ринках; загострення конкуренції за енергетичні ресурси; ускладненість ведення переговорів щодо забезпечення поставок енергоресурсів з країнами-постачальниками (Х. М. Притула).

За результатами виконання досліджень у звітному році опубліковано монографію, наукову доповідь, 12 статей у фахових виданнях (у т. ч. 1 стаття – у виданні, включеному до наукометричної бази Scopus); 7 тез у матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та впроваджено 1 розробку (на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня

Наукова значимість. Проблема низької ефективності інструментарію регулювання просторового розвитку обумовлює необхідність переосмислення методології регіональної політики, її завдань та механізмів реалізації. Нова регіональна політика має враховувати: виклики і ризики просторового розвитку, що склались під впливом адміністративно-фінансової децентралізації та посилення нестабільності економіки; міжрегіональні та внутрішньорегіональні диспропорції просторового розвитку; необхідність зміни підходів до системи бюджетного вирівнювання розвитку територій; забезпечення добробуту регіонів та територіальних громад.

Практична значимість. Зазначені розробки обґрунтовують якісні зміни щодо підвищення ефективності сучасних механізмів регулювання просторового розвитку в умовах нестабільності, виявляють їх вплив на динаміку соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад в частині ефективного управління їх ресурсами та забезпечення належного рівня їх капіталізації.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – 6541230 (фундаментальні дослідження).

2. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 19.05.2021 р., протокол № 4; № державної реєстрації 0122U002538).

Науковий керівник: д.е.н., проф. В. С. Кравців.

Основні виконавці: к.е.н., с.н.с. П. В. Жук; д.е.н., проф. Ю. І. Стадницький; д.е.н., с.н.с. І. А. Колодійчук; к.н.д.у., с.н.с. І. М. Куліш, к.геогр.н., доц. Ф. Я. Кіпчач, к.е.н. Башинська Ю. І., м.н.с. І. Р. Мишишин, інж. О. В. Григоренко.

Термін виконання: I кв. 2022 р. – II кв. 2024 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Здійснено аналіз існуючих підходів до оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону. Обґрунтовано поняття та визначено складові туристично-рекреаційної сфери регіону, поняття її конкурентоспроможності (В. С. Кравців, Ю. І. Стадницький, П. В. Жук).
- Виявлено особливості оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери на різних територіальних рівнях та визначено специфіку оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери на рівні регіону (П. В. Жук).
- Досліджено компоненти (чинники) конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону, наведено їх характеристики й встановлено особливості впливу на конкурентоспроможність в частині: природно-ресурсних, історико-культурних, екологічних, економічних, соціальних, інфраструктурних, інституційно-інноваційних та безпекових чинників (колектив виконавців під керівництвом В. С. Кравціва).
- Обґрунтовано науково-методичні засади компонентно-інтегрального оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону. Запропоновано систему оціночних показників з їх групуванням та встановленням вагових часток впливу на оцінку конкурентоспроможності регіонів України, розроблено алгоритм та розрахункові формули для оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіонів України (П. В. Жук).
- Підготовлено та направлено центральним й регіональним органам державного управління методичні рекомендації з оцінювання

конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону (П. В. Жук).

- Досліджено природно-ресурсні компоненти (чинники) конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону, наведено їх характеристики та встановлено особливості впливу на конкурентоспроможність (Ф. Я. Кіпчач).
- Запропоновано науково-методичні засади оцінювання та здійснено оцінку природно-ресурсних чинників забезпечення конкурентоспроможності санаторно-курортної галузі областей Карпатського регіону (Ф. Я. Кіпчач).
- Здійснено аналіз інфраструктурних та економічних чинників розвитку туристично-рекреаційної сфери, визначено вплив таких чинників на підвищення її конкурентоспроможності (Ю. І. Башинська).
- Досліджено перспективи сільського туризму в Україні як чинника підвищення добробуту та якості життя мешканців сільських населених пунктів; встановлено його інноваційний характер (І. М. Куліш).
- Здійснено аналіз соціальних чинників конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону; їх складових та особливостей впливу (І. М. Куліш).
- Досліджено вплив екологічних чинників на конкурентоспроможність туристично-рекреаційної сфери регіонів. Обґрунтовано вибір найбільш пріоритетних та інформативних показників для диференціації територій за екологічною складовою конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери у сучасному хронометричному зрізі та з урахуванням їх динаміки (І. А. Колодійчук).
- Проведено дослідження та подано характеристику історико-культурних ресурсів як важливого чинника розвитку туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України (О. В. Григоренко).
- Досліджено роль безпекових чинників конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери та запропоновано методологічні засади оцінювання залежності рівнів конкурентоспроможності від витрат на досягнення нормативного рівня безпеки функціонування туристично-рекреаційної сфери у регіоні (Ю. І. Стадницький).
- Здійснено, із застосуванням методів соціологічних досліджень, аналіз впливу воєнного стану, спричиненого широкомасштабною військовою агресією РФ, на функціонування туристично-

рекреаційної сфери Карпатського регіону України; виявлено тенденції у діяльності туристично-рекреаційної сфери під час війни та обґрунтовано перспективи розвитку у повоєнний період (П. В. Жук, І. М. Куліш, Ф. Я. Кіпчак, Ю. І. Башинська, О. В. Григоренко).

За результатами досліджень у звітному році опубліковано: методичні рекомендації, 19 статей у наукових фахових виданнях (у т. ч. 4 статті у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 14- у виданнях, що входять до інших міжнародних наукометричних баз, з них 1 – за кордоном), 25 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій.

Підготовлено та направлено органам влади 3 розробки (з них 2 – до центральних органів влади), впроваджено 2 розробки.

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження полягає у розробленні методичних підходів та інструментарію оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України

Практична значимість дослідження полягатиме у оптимальному прогнозуванні та забезпеченні ефективного розвитку туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України через підвищення її конкурентоспроможності, розширення сфери зайнятості, подолання депопуляційних тенденцій, збереження етнокультурної самобутності Карпатського регіону України.

Код програмної класифікації видатків: 6541030 (прикладні дослідження та розробки).

3. ДЕТЕРМІНАНТИ ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 17.06.2018 р., протокол №5; № державної реєстрації 0122U002057).

Науковий керівник: д.е.н., проф. С. Л. Шульц.

Основні виконавці: д.е.н., проф. А. І. Мокій; д.е.н., с.н.с. М. В. Максимчук; к.е.н., с.н.с. О. М. Луцків; д.е.н., с.д. Н. М. Попадинець; к.е.н. М. О. Карп'як; інж. 1 кат. О. А. Войтенко.

Термін виконання: I кв. 2022 р – IV кв. 2024 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- На основі аналізу теоретичних та емпіричних досліджень

просторових чинників продуктивності економіки визначено просторові детермінанти зростання продуктивної спроможності регіонів, зокрема: рівень продуктивності використання ресурсів територій; тренди національної продуктивності; переміщення ресурсів з низькопродуктивних галузей і видів економічної діяльності у високопродуктивні; ступінь просторової концентрації та локалізації виробництва; диверсифікація структури економіки; якість управління та ступінь децентралізації влади; рівень урбанізації та інфраструктурного забезпечення (С. Л. Шульц, О. М. Луцків).

- Здійснено компаративний аналіз методів оцінювання продуктивності секторів економіки та запропоновано типологію методичних підходів оцінки структурно-секторального виміру продуктивної спроможності економіки регіонів, зокрема, виокремлено «витратний» (на основ міжгалузевих балансів), відтворювальний, інноваційний, науково-дослідний та індустріальний підходи (О. М. Луцків).
- Проведено інституціональний аналіз законодавчих актів (Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» від 9.07.2022 р. № 2389-IX 9) і загальнодержавних стратегічних програмних документів (проект «Плану відновлення України від наслідків війни»), регламентуючих стратегування регіонального розвитку, а також регіональних стратегій та програм, модифікованих до умов війни і післявоєнного періоду (Стратегія відновлення та розвитку економіки Сумської області на 2022-2024 роки; Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років; План заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років) в контексті предмету та цілей дослідження продуктивної спроможності регіонів та окреслення її системних характеристик. Запропоновано доповнення та уточнення до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій», які стосуються базових термінів, принципів, суб'єктів, об'єктів та напрямів реалізації регіональної політики, які доцільно врахувати при модернізації нормативно-методичного забезпечення стратегування регіонального розвитку в умовах війни (А. І. Мокій).
- На основі процесного підходу обґрунтовано застосування методології системно-динамічного моделювання процесу зміни

системи факторів продуктивної спроможності, результатом реалізації якої є конкурентоспроможність соціально-економічної системи регіону у динамічному вимірі (А. І. Мокій).

- Досліджено теоретичне підґрунтя проблематики продуктивності економіки в інституційних теоріях, зокрема в частині обґрунтування неоднозначності впливу якості інститутів та забезпеченості ресурсами на випуск економічного продукту в залежності від моделі рівноваги (рівноваги привласнення або виробничої рівноваги) та рівня розвитку країни. Доведено, що у сучасних умовах продуктивність економіки залежить не тільки від виробничо-технологічних чинників, а й від чинників, які формують інституційне середовище (М. В. Максимчук).
- Розроблено методичний підхід до оцінювання впливу інституційного середовища на продуктивну спроможність регіонів, суть якого полягає у побудові економетричної регресійної моделі, яка дозволяє виявити вплив інституційних чинників (рівень корупції, індекс легкості ведення бізнесу та ін.) на продуктивність капіталу та продуктивну спроможність інвестиційної діяльності регіонів (М. В. Максимчук).
- Обґрунтовано роль урбанізації у забезпеченні продуктивної спроможності регіонів, зокрема доведено, що урбанізація акумулює низку конкурентних переваг, які сприятимуть її підвищенню. Визначено стимулятори (просторова концентрація людського капіталу, підприємств, видів економічної діяльності; ресурсів, якості управління, відсутності бар'єрів обігу ресурсів, розвитку технологій та інновацій) та дестимулятори (адміністративна розробленість, корупція, ресурсна обмеженість, бар'єри в переміщенні капіталу, людей, зростання затрат часу, криза передмість) зростання продуктивної спроможності регіонів (Н. М. Лисяк).
- На основі систематизації теоретичних та методологічних підходів до трактування сутності продуктивності праці обґрунтовано її роль як основної детермінанти багатфакторної моделі продуктивності, а також охарактеризовано особливості методології її вимірювання в умовах поширення глобалізаційних тенденцій щодо зміни характеру, умов і форм сучасної праці (М. О. Карп'як).
- Проаналізовано основні документи та рекомендації ЄС та ОЕСР, що регламентують визначення поняття «продуктивність ресурсів» та методику її вимірювання. Проведено аналіз динаміки продуктивності ресурсів у країнах-членах ЄС та здійснено їх

групування за рівнем ресурсної продуктивності. Здійснено апробацію застосування методики вимірювання продуктивності ресурсів, що застосовується ЄС та ОЕСР на прикладі Львівської області та України в цілому (А. В. Янович).

- Досліджено ознаки сфери послуг, які впливають на оцінювання продуктивності галузі за різними моделями (MFP, TFP та ін.) та охарактеризовано проблеми її коректної оцінки з огляду на розмір підприємств (середні, малі та мікропідприємства), високий ступінь локалізації попиту і зон споживання послуг. Досліджено сутність альтернативних підходів до оцінювання продуктивності сфери послуг в основі яких закладено оцінку ефективності використання ресурсів та якості послуг (О. А. Войтенко).

За результатами виконання досліджень у звітному році працівниками відділу опубліковано: монографію, 25 статей фахових виданнях (у т. ч. 8 статей у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 17 – у виданнях, що входять до інших міжнародних наукометричних баз, з них 5 – за кордоном), 22 тези доповідей у матеріалах наукових конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та впроваджено 3 наукових розробки.

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження – розробка теоретико-методологічних засад дослідження продуктивної спроможності економіки регіонів, побудова багатофакторних моделей її оцінювання на основі виявлених закономірностей впливу основних та часткових факторів продуктивності та обґрунтування концепції зростання продуктивної спроможності економіки регіонів.

Практична значимість дослідження полягає у розробленні пропозицій щодо зростання продуктивної спроможності регіонів в умовах повоєнної розбудови економіки України. Результати досліджень можуть бути використані центральними, регіональними та місцевими органами влади для удосконалення механізмів регулювання регіонального розвитку.

Код бюджетної програми, за якою здійснюється фінансування – 6541030 (фундаментальні дослідження).

4. УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 4.07.2019 р., протокол №8, № державної реєстрації 0120U100390).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І. З. Сторонянська

Основні виконавці: д.е.н., проф. С. А. Давимука, д.е.н., проф. І. Ф. Коломієць, к.е.н., ст.досл. Л. Я. Бенівська, д.е.н., ст.н.с. Г. В. Возняк; к.е.н., доц. А. Р. Дуб, д.е.н., с.н.с. І. Р. Тимечко, д.е.н., ст.досл. І. М. Гринчишин, к.е.н. Х. О. Патицька, к.е.н. О. Ю. Нестор.

Термін виконання: I кв. 2020 р. – II кв. 2022 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розкрито методологічні засади управління активами територіальної громади, які поглиблюють традиційний підхід до розуміння активів територіальної громади – як активів, якими володіє, користується і розпоряджається територіальна громада, інкорпорувавши активи розвитку (людські, соціальні, політичні, фінансові, культурні, інфраструктурні, природні, інформаційні), які можна залучити (використати) для покращання якості життя жителів (І. З. Сторонянська, І. Р. Тимечко);
- Запропоновано концептуальний підхід до розвитку територіальних громад з врахуванням особливостей функціонування територіальної громади, який включає три базові елементи: суб'єкти розвитку територіальної громади, активи розвитку, інтереси територіальної громади, що дозволило запропонувати етапи капіталізації активів територіальних громад для задоволення нагальних потреб жителів територіальних громад у невідкладних послугах (І. Р. Тимечко);
- Поглиблено теоретичні основи дослідження підприємницьких активів територіальних громад в частині уточнення змістовно-формуючих характеристик. Запропоновано та охарактеризовано візію управління підприємницькими активами територіальних громад. Систематизовано проблеми управління підприємницькими активами територіальних громад в умовах воєнного стану до яких віднесено: відсутність достовірної інформації про наявні активи в громаді; обмежені можливості та інструменти впливу і контролю громади на діяльність комунальних підприємств; неспроможність органів місцевого самоврядування забезпечувати ефективне управління підприємствами житлово-комунальної сфери через суттєве погіршення їх фінансово-матеріального стану; складність проведення оцінки завданих підприємствам збитків в результаті воєнних дій. Запропоновано шляхи їх вирішення (Г. В. Возняк).

- Запропоновано кроки щодо тимчасового забезпечення житлом вразливих категорій населення та ВПО через механізм муніципального житла. Зокрема, обґрунтовано доцільність внесення змін до правових актів та місцевих програм розвитку щодо пріоритетного права ВПО на проживання в муніципальному житлі, розробки механізму передачі викупленого / збудованого за кошти місцевих бюджетів житла для проживання ВПО, а для осіб, які повністю втратили своє житло на тимчасово окупованих територіях і бажають залишитись в регіонах, куди вони переїхали – можливість викупу такого житла в розстрочку за собівартістю (А. Р. Дуб).
- Обґрунтовано теоретичні засади управління природними активами територіальних громад в контексті теорій ендогенного та сталого розвитку, на основі чого здійснено їх систематизацію в розрізі груп стейкхолдерів. Аргументовано доцільність використання дуального підходу до управління природними активами територіальних громад: для забезпечення розвитку громади та з метою збереження навколишнього природного середовища. (І. З. Сторонянська, Х. О. Патицька).
- Визначено шляхи управління земельними активами територіальних громад в умовах відкриття ринку землі на основі оцінки наявних активів для забезпечення ефективного функціонування земельного капіталу. Обґрунтовано роль комплексного просторового планування розвитку громади як інструменту управління територією й активізації її фінансово-економічного потенціалу в контексті формування зв'язку між стратегічними і програмними документами соціально-економічного розвитку громади, схемами просторового планування, забезпечення врахування приватних і громадських інтересів при використанні земельних активів (Х. О. Патицька).
- Аргументовано зміну підходу до управління активами територіальних громад в умовах збройної агресії РФ в Україні в напрямі посилення превалювання суспільних (державних) інтересів над інтересами громад і приватних осіб, що прослідковується у запровадженні правових механізмів, спрямованих на задоволення потреб суспільства у продовольчій безпеці та формування стратегічних запасів продуктів харчування, підтримку економіки в умовах воєнних дій і реалізацію соціальних програм допомоги населенню. Відтак пріоритетами в управлінні земельними активами в умовах воєнного стану є: швидке залучення сільськогосподарських земель країни у виробництво сільськогосподарської продукції в умовах воєнного стану; проведення посівної кампанії та стимулювання товарного сільськогосподарського

виробництва; ефективна державна підтримка сільськогосподарського виробництва. (Х. О. Патицька).

- Розроблено методичні засади ідентифікації соціальної інфраструктури територіальних громад з позицій інтересів стейкхолдерів та стратегічного бачення напрямків розвитку громади. Обґрунтовано доцільність використання таких форм взаємодії стейкхолдерів як: державно-приватне партнерство, соціальне підприємництво, соціальне замовлення, соціально відповідальні інвестиції, фонди місцевих громад, crowdfunding (Л. Я. Бенівська).
- З'ясовано регіональні особливості масштабів руйнування освітньої інфраструктури під впливом війни. Виявлено ризики, викликані війною: втрати людського капіталу через міграційні процеси серед учнів та освітян, ризики фінансування загальної середньої освіти та зниження якості отриманих освітніх послуг, обмеження можливості відновлення офлайн навчання через руйнування освітніх закладів та необхідність їх використання не за призначенням, зниження якості знань майбутніх студентів через спрощення процедури проведення ЗНО та інші (Л. Я. Бенівська).
- Виокремлено ідентифікаційні атрибути, які характеризують розвиток громади та визначено концептуальну відмінність між поняттями розвитку громади та її економічного розвитку; розкрито переваги участі місцевих жителів у забезпеченні розвитку територіальної громади; охарактеризовано проблемні точки управлінських активів державного, приватного і неурядового секторів, котрі потрібно враховувати у процесі взаємодії між ними. (О. Ю. Нестор)
- Виокремлено проблеми в організації роботи органів місцевого самоврядування та обґрунтовано пропозиції з удосконалення їх роботи, зокрема шляхом розвитку співпраці місцевих рад з асоціаціями органів місцевого самоврядування та державними органами влади (Л. В. Ключник).

За результатами досліджень у звітному році опубліковано монографію, брошуру, 15 статей у фахових виданнях (з них 1 – у виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus), 14 тез у матеріалах конференцій.

За результатами виконання роботи у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 5 розробок, впроваджено 5 розробок.

Рівень досліджень перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем як: перехід до сталого зростання територій за рахунок ефективного використання та нарощення внутрішнього соціально-економічного потенціалу; підвищення стійкості регіональних економічних систем за рахунок зниження впливу екзогенних ризиків; створення фінансово спроможних та самодостатніх територіальних громад, які були б здатні забезпечити ефективне виконання своїх функцій; подолання диспропорцій у рівнях соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад; реалізація принципів побудови громадянського суспільства в Україні.

Практична значимість дослідження полягає у сприянні підвищенню ефективності управління активами та розвитку територіальних громад, дозволяє оцінити якість та рівень впливу механізмів адміністративно-фінансової децентралізації на використання ендегенних ресурсів територій.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

5. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 17.06.2021 р., протокол №5, № державної реєстрації 0122U200317).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І. З. Сторонянська

Основні виконавці: д.е.н., проф. С. А. Давимука, к.е.н., ст.досл. Л. Я. Бенювська, д.е.н., ст.н.с. Г. В. Возняк; к.е.н., доц. А. Р. Дуб, д.е.н., с.н.с. І. Р. Тимечко, д.е.н., к.е.н. Х. О. Патицька, к.е.н. Ключник Л. В., к.е.н. О. Ю. Нестор.

Термін виконання: III кв. 2022 р. – II кв. 2025 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Поглиблено теоретико-методологічні аспекти бюджетної політики в контексті забезпечення розвитку територіальних громад; детерміновано принципи та функції бюджетної політики; обґрунтовано нові підходи до формування та реалізації бюджетної політики розвитку територіальних громад за умови посилення фінансово-економічної нестабільності. Узагальнено теоретичні основи дослідження бюджетної політики,

визначено та обґрунтовано її роль у забезпеченні розвитку територіальних громад; запропоновано концепт бюджетної політики розвитку територіальних громад з врахуванням загроз та небезпек посилення фінансової нестабільності (Г. В. Возняк);

- Здійснено аналіз впливу новацій податкового законодавства після початку війни на надходження до місцевих бюджетів з позиції стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні. Критично оцінено перспективу зростання податкових надходжень місцевих бюджетів з огляду на очікування бізнесу щодо зниження економічної активності у короткостроковому періоді (А. Р. Дуб).
- Досліджено основні тенденції податкової політики економічного зростання на місцевому рівні у країнах ЄС, яка, характеризуючись суттєвими відмінностями у формуванні та реалізації, спрямована на оптимальний розподіл податкового тягаря між платниками податків та забезпечення акумулювання податкових платежів з джерел на території адміністративно-територіального утворення. Обґрунтовано доцільність націленості органів місцевого самоврядування на акумулювання податків, що сплачуються до місцевих бюджетів суб'єктами економічної діяльності у громадах (податків на доходи і прибуток, майнові податки) (Х. О. Патицька).
- Досліджено особливості політики згуртованості ЄС, яка спрямована на всі регіони та міста Європейського Союзу з метою підтримки створення робочих місць, конкурентоспроможності бізнесу, економічного зростання, сталого розвитку та покращення якості життя громадян; інструменти допомоги вступу в ЄС (І. Р. Тимечко).
- Здійснено порівняльний аналіз різних форм місцевих запозичень, який дозволив з'ясувати їх переваги та недоліки. Обґрунтовано, що фінансова підтримка (гарантії) за рахунок коштів місцевого бюджету забезпечує функціонування комунальних підприємств, їх технічне переоснащення, водночас спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів господарської діяльності (Л. Я. Бенювська).
- Проаналізовано світовий досвід застосування різних типів державного контролю місцевих запозичень та виявлено, що Україна відноситься до країн з регуляторним впливом держави на муніципальні запозичення та борги, а, отже, розвиток ринку муніципальних запозичень напряму залежить від законодавчої, регуляторної та інституційної бази. Виділено два напрямки державного регулювання: по-перше – регулювання самих місцевих запозичень (дозволів, обсягів тощо), по-друге – регулювання рівня заборгованості місцевих бюджетів (Л. Я. Бенювська).

- На основі дослідження теоретичних та практичних аспектів здійснення боргової політики в Україні запропоновано: виокремлення дефініції «боргова політика територіальних громад»; вдосконалення нормативно-правового регулювання боргової політики органів місцевого самоврядування в частині законодавчого закріплення можливості здійснення запозичень сільськими та селищними територіальними громадами (І. І. Коблик).
- За результатами аналітичного дослідження проведення боргової політики територіальними громадами протягом 2017-2021 років, визначено чинники, які вплинули на активізацію ринку місцевих запозичень. Виділено напрями, які сприятимуть покращенню процесу проведення боргової політики територіальними громадами: усунення дискримінаційних обмежень у здійсненні місцевих запозичень та наданні місцевих гарантій сільськими і селищними територіальними громадами; вихід територіальних громад на міжнародний фондовий ринок з правом розміщення на ньому облігацій зовнішньої місцевої позики; запровадження щорічного моніторингу комунальних підприємств щодо ефективності використання запозичених коштів, які отримані під місцеві гарантії; створення системи стимулів для популяризації та збільшення попиту облігацій місцевої позики серед інвесторів фізичних осіб (І. І. Коблик).
- Здійснено аналіз переваг та недоліків Плану Маршалла, розглянуто інноваційні інструменти, застосовані під час його реалізації зокрема генеральні угоди, дозволи на закупівлі, допоміжні партнерські фонди, умовна допомога, права запозичення, Європейський платіжний союз тощо (О. Ю. Нестор).
- Удосконалено концептуальну модель переходу від оподаткування доходів фізичних осіб до оподаткування доходів домогосподарств з адаптуванням успішного зарубіжного досвіду, що дало змогу обґрунтувати пропозиції щодо напрямів їх імплементації у вітчизняну практику (О. І. Копилук, Л. В. Ключник).

За результатами досліджень опубліковано 16 статей у фахових виданнях (з них 2 – у виданнях, що входять до міжнародної наукометричних баз Scopus, WoS), 15 тез у матеріалах конференцій.

Робота відповідає національним стандартам високого рівня

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем зміцнення фінансової резилентності територіальних громад до прогнозованих та непередбачуваних ризиків функціонування. Це вимагає вироблення фінансової політики забезпечення економічного

зростання територіальних громад в умовах фінансової нестабільності. Така фінансова політика має формуватись на засадах синергетичного підходу, інклюзії та буде працювати на досягнення цілей сталого розвитку.

Практична значення розробок сприяє підвищенню ефективності фінансової політики розвитку територіальних громад, що забезпечуватиме їх економічне зростання.

Код бюджетної програми, за якою здійснюється фінансування досліджень КПКВК 6541030 (фундаментальні дослідження).

6. НАУКОВІ ЗАСАДИ СТРУКТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 21.05.2019 р., протокол № 5; № державної реєстрації 0120U002104).

Науковий керівник: д.е.н., проф. С. О. Іщук.

Відповідальні виконавці: к.е.н., доц. Л. Й. Созанський, д.е.н., доц. Ю. В. Полякова, к.е.н., доц. Л. П. Коваль, к.е.н. Я. В. Кудря, к.е.н. О. В. Ляховська, к.е.н. Л. П. Казьмір, к.е.н. Н. О. Ривак, к.е.н. В. В. Косовська, пров.інж. О. С. Процевят.

Термін виконання: III кв. 2020 р. – II кв. 2023 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розроблено та апробовано новий методологічний підхід до визначення залежності машинобудівних виробництва від імпорту продукції проміжного споживання. Цей підхід базується на розрахунку частки імпортової складової у кожному з базових елементів структури витрат (проміжного споживання) виробництва машинобудування, а також враховує міжсекторальні зв'язки цих сегментів промисловості. За результатами аналізу секторальної структури витрат виявлено, що усі машинобудівні виробництва пов'язані між собою використанням у своїй діяльності продукції проміжного споживання одне одного. Цей взаємозв'язок відображає рівень технологічності виробництва: що вища частка власної продукції того чи іншого машинобудівного виробництва у структурі його витрат (або проміжного споживання), тим довші ланцюги створення доданої вартості та повніший технологічний цикл цього виробництва (С. О. Іщук, Л. Й. Созанський).
- На підставі результатів порівняльних оцінок (із країнами ЄС) визначено основні проблемні аспекти розвитку машинобудування в

Україні. Це, з одного боку, порівняно низька технологічність та висока ресурсомісткість виробництва, а з іншого – надмірно висока залежність від імпоротної продукції проміжного споживання саме машинобудування, а не сумарно усіх видів економічної діяльності. Доведено певні переваги і показано особливості функціонування в Україні виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів, а також виробництва інших транспортних засобів. Окреслено базові наративи розвитку вітчизняного машинобудування в умовах глобальної нестабільності та посилення зовнішніх загроз (С. О. Ішук, Л. Й. Созанський).

- Визначено ключові недоліки українського законодавства у сфері стимулювання розвитку виробництва машинобудівної продукції для агропромислового комплексу, зокрема, у частині розрахунку ступеня локалізації і визначення частки імпорту у публічних закупівлях. Аналітично доведено, що виробництво вітчизняної продукції машинобудування для агропромислового комплексу суттєво залежить від імпорту найважливіших складових, значна частина яких надходила з російської федерації та білорусі. Для подолання такої імпортозалежності (надто після запровадження повного торговельного ембарго з РФ) розроблено пропозиції, зокрема, до Закону України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу», Закону України «Про публічні закупівлі» і Урядової програми здешевлення сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва. Врахування цих пропозицій сприятиме реалізації Плану повоєнного відновлення економіки України (Л. Й. Созанський).
- Виявлено ключові системні проблеми функціонування національного машинобудування різних країн в умовах економічної глобалізації. Сформульовано та обґрунтовано (на прикладі України, Польщі і Німеччини) гіпотезу про те, що дотримання високого рівня забезпеченості виробничих процесів вітчизняною продукцією проміжного споживання та оптимального рівня експортної орієнтованості машинобудівних виробництв, поряд зі зниженням рівня монополізації у високотехнологічних сегментах глобальної економіки, у довгостроковій перспективі сприятиме задоволенню інтересів як національних економік (зокрема, підприємництва та соціальної сфери), так і ТНК (Л. Й. Созанський).
- Розроблено та апробовано оригінальну методику інтегральної оцінки тенденцій та ефективності розвитку промислового сектора

економіки на макро- і мезо- рівнях. За підсумками проведених прикладних аналітичних досліджень доведено, що найвагомішими індикаторами функціонування промисловості (з позиції економічної та соціальної ефективності і перспектив розвитку) є виробничо-трудова, інвестиційна та інноваційна активність, а також рентабельність діяльності. Названі індикатори є одночасно і результатами, і чинниками розвитку промислових підприємств, оскільки вони тісно взаємопов'язані (С. О. Іщук, Л. Й. Созанський).

- Визначено рівень індустріальності економіки України та рівень інноваційності її промислового сектора у розрізі регіонів за множиною показників, які кількісно відображають: обсяг реалізованої промислової продукції, ВДВ промисловості, витрати на інноваційну діяльність промислових підприємств, чистий дохід від продажу інноваційної продукції. За результатами розрахунків частки кожного з регіонів України у названих показниках за обраний період часу (10 років) побудовано відповідні регіональні структури, які наочно демонструють поточний стан і динаміку рівня індустріальності регіональної економіки та інноваційності її промислового сектора (С. О. Іщук, О. В. Ляховська).
- На підставі результатів проведених оцінок функціонування промислового сектора національної економіки виділено 4 групи регіонів України за типом їх промисловості: перша група – традиційно промислові регіони з високим рівнем індустріальності економіки та інноваційності продукції, вагомою часткою добувної промисловості (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська (до 2014 року), Полтавська і Харківська області); друга група – регіони, що володіли достатнім промисловим потенціалом (високорозвинена переробна промисловість, в якій найбільшу частку займала харчова) та / або демонстрували його активне нарощення (Вінницька, Київська, Кіровоградська, Львівська, Тернопільська і Черкаська області); третя група – регіони, у промисловому секторі яких домінувало виробництво електроенергії (Закарпатська, Івано-Франківська, Миколаївська, Рівненська, Хмельницька і Чернівецька області); четверта група – регіони, економіка яких належить до неіндустріального типу, і в яких переважно низькі значення показників активності та ефективності діяльності промислових підприємств (Волинська, Житомирська, Одеська, Сумська, Херсонська і Чернігівська області) (С. О. Іщук, Л. П. Коваль).

- Емпірично доведено наявність певних трансформаційних тенденцій у промисловому секторі національної економіки у регіональному розрізі. Суть цих тенденцій полягає у формуванні в Україні нових промислових центрів, ще невеликих за масштабами діяльності, але з вищою (порівняно з традиційно індустріальними регіонами) позитивною динамікою окремих показників виробничо-трудової та інвестиційної активності. Такі «новопромислові» центри розташовані здебільшого у західних і центральних областях із відносно низьким рівнем оплати праці. Пріоритетами розвитку у цих регіонах було виробництво продукції з порівняно вищою часткою валової доданої вартості та ступенем переробки сировини (машинобудування, хімічна, деревообробна і харчова промисловість). Повномасштабна війна російської федерації проти України різко активізувала ці трансформаційні процеси. Усі регіони 1-ї групи, які були індустріальними лідерами, втратили значну частину свого промислового потенціалу. Натомість відбулось посилення промислового потенціалу частини областей, віднесених до 2-ї та 3-ї груп, зокрема, внаслідок релокації підприємств (С. О. Ішук).
- Проведено структурно-динамічну оцінку функціонування металургійних виробництв в Україні упродовж 2010-2021 років. Розраховано потенціал розвитку вітчизняної металургійної промисловості за базовими показниками виробничо-господарської та експортної діяльності. На підставі результатів аналізу виробничої активності потужних металургійних підприємств Дніпропетровської, Донецької і Запорізької областей оцінено масштаби втрат, понесених українською металургією внаслідок російської військової агресії у 2022 році. Виявлено проблеми і описано умови подальшого розвитку металургійної промисловості в Україні (С. О. Ішук, О. В. Ляховська).
- Здійснено експрес-діагностику експортно-імпортних операцій в Україні в умовах повномасштабної російсько-української війни. Визначено напрямки структурних трансформацій в експортній спеціалізації регіонів (у розрізі основних товарних груп). Окреслено ключові тенденції і проблеми у формуванні та розвитку експортного потенціалу України в умовах протистояння зовнішнім викликам і загрозам. Запропоновано заходи із провадження ефективної державної політики стимулювання вітчизняного експорту та визначено їх цільові орієнтири з позиції захисту

національних інтересів (С. О. Іщук, Ю. В. Полякова, Н. О. Ривак, О. С. Процевят).

У звітному році за результатами досліджень опубліковано: 2 монографії, наукова доповідь, 41 стаття у фахових виданнях (із них 17 – у закордонних виданнях (в т. ч. 4 – у виданнях, що входять до міжнародної наукометричних баз Scopus WoS), 10 тез у матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади 4 розробки (з них 4 – до центральних органів влади), впроваджено 3 розробки (з них 3 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи відповідає міжнародним стандартам високого рівня.

Наукова значимість дослідження: економічна глобалізація може знизити конкурентність продукції національних машинобудівних підприємств на зовнішніх і внутрішніх ринках. Збільшення обсягу випуску та експорту машинобудівної продукції із вагомою (або майже монопольною) часткою імпоротної складової в умовах економічної нестабільності створює загрозу для існування цього стратегічного сегмента промисловості і розбалансовує міжсекторальні зв'язки національної економіки.

Практична значимість дослідження: результати досліджень створюють аналітичний базис для вибору орієнтирів національної промислової політики.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (фундаментальні дослідження).

7. ЛОГІСТИЧНО-ТРАНСПОРТНІ ЧИННИКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПРИКОРДОННИХ ОБЛАСТЕЙ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 21.07.2020 р., протокол № 8, № державної реєстрації 0121U108901).

Науковий керівник: д.е.н., с.н.с. Х. М. Притула

Основні виконавці: к.соц.н. А. О. Максименко; к.е.н. Х. П. Стельмах; к.е.н. Я. Я. Калат; к.е.н. І. П. Андрушків; м.н.с. О. П. Демедюк; м.н.с. В. М. Черторижський; пров.інж. Г. В. Горин.

Термін виконання: I кв. 2021 рік – II кв. 2023 рік.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розроблено методичний підхід до оцінки потенціалу розвитку логістично-транспортної інфраструктури прикордонних областей

Західного регіону України, який враховує особливості та перспективи її функціонування на міжнародному (європейському), національному та регіональному рівнях. На основі запропонованого підходу здійснено структурний аналіз основних складових (технічної, інфраструктурної, інституційної та організаційно-економічної) та структурних елементів логістично-транспортної інфраструктури, наведено їх функціональні характеристики, досліджено сучасний стан, проблеми та перспективи її розвитку у післявоєнний період (Х. М. Притула, Я. Я. Калат, А. О. Максименко).

- Розкрито теоретичні засади формування транспортно-логістичної інфраструктури як підсистеми транспортно-логістичної системи. На основі контент-аналізу вітчизняних та закордонних наукових публікацій досліджено структуру логістично-транспортної інфраструктури, визначено основні її об'єкти та суб'єкти транспортно-логістичної діяльності, та охарактеризовано сучасні інноваційні процеси у сфері логістики та вантажних перевезень (Я. Я. Калат).
- Обґрунтовано напрями розвитку вантажних перевезень вздовж кордону Україна – ЄС у довгостроковій та короткостроковій перспективі на основі методів контент-аналізу публікацій Світового банку, МВФ, світових рейтингових агентств для ідентифікації основних викликів та трендів розвитку світової економіки, торгівлі; статистичного аналізу вантажопотоків (міжнародних та транзитних) за ділянками кордону, у розрізі пунктів пропуску, за видом транспортування, у розрізі транспортних одиниць та обсягів вантажу, у натуральному та грошовому вимірах тощо; графічного аналізу для аналізу структури, динаміки та взаємоз'язків вантажопотоків та кращої візуалізації результатів дослідження (Х. М. Притула).
- Досліджено особливості функціонування найбільших контейнерних терміналів України. Обґрунтовано важливість розвитку контейнерних перевезень та мережі інтермодальних терміналів як важливої передумови нарощення потенціалу логістично-транспортної інфраструктури України шляхом збільшення її пропускної спроможності. Ідентифіковано проблеми інформаційного забезпечення дослідження мультимодальних перевезень (Х. М. Притула).
- Окреслено роль та значення транспортних терміналів у здійсненні вантажних перевезень; визначено їхні характерні ознаки; здійснено

їхню класифікацію за різними ознаками (за типом оброблених вантажів; за кількістю видів транспорту, які обслуговуються; за місцем розташування; за характером обслуговування окремих сегментів ринку; за значущістю; за видом транспорту); охарактеризовано портові / морські, залізничні, внутрішні транспортні термінали та термінали аеропортів. Це дозволило ідентифікувати критерії функціональності транспортних терміналів (розташування, організаційно-правова форма та технічні характеристики), що визначають перспективність їхнього створення в Україні (Я. Я. Калат).

- Проаналізовано розвиток технічної та організаційно-економічної складової логістично-транспортної інфраструктури регіонів України на основі розрахунку коефіцієнтів локалізації (LQ) за кількістю діючих суб'єктів господарювання та обсягами виробленими ними продукції за окремими групами та класами КВЕД та наявності виробничих потужностей та технічних можливостей для внутрішнього виробництва залізничного рухомого складу (А. О. Максименко).
- Досліджено особливості трансформації функцій державного кордону України на прикладі його західної ділянки в умовах пандемії Covid-19 та повномасштабної війни рф проти України (після 24 лютого 2022 року). Зокрема, визначено вплив фільтруючої функції кордону на інтенсивність перетину кордону: запровадження додаткових вимог до осіб, які його перетинають, наприклад, сертифікатів про вакцинацію, ПЛІР тест тощо призвели до скорочення пасажиропотоку в декілька разів; спрощення перетину кордону для певних категорій осіб та транспортних засобів, насамперед тих, що перевозять гуманітарні вантажі, в умовах війни, вплинуло на розбалансування потоків і суттєве переважання пасажиропотоку у напрямку виїзду з України (А. О. Максименко).
- Проведено компаративний аналіз ринків вантажних перевезень в Україні та суміжних країнах-членах ЄС. Ідентифіковано спільні та відмінні характеристики у системі організації та управління вантажними перевезеннями, розвитку національної та європейської транспортної інфраструктури. Досліджено тенденції розвитку логістичної сфери в Україні на основі Індексу ефективності логістики (International LPI) та транспортної інфраструктури України – на основі Індексу глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index) (А. О. Максименко).

- Здійснено аналіз динаміки обсягів та структури вантажних перевезень морським транспортом у розрізі портів, за видами сполучення, за товарною структурою, за формою власності. Окреслено перспективи розвитку вантажного морського транспорту у напрямі модернізації й оновлення флоту українських транспортних компаній у відповідності до сучасних вимог конкурентного ринку вантажних перевезень (І. П. Андрушків).

У 2022 році за результатами досліджень опубліковано: монографію, 7 статей у фахових періодичних виданнях (з них 1 – у виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science), 3 тез у матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та надіслано до центральних та регіональних органів влади 2 розробки, впроваджено 1 розробку (підготовлену у 2021 р.).

Рівень роботи перевищує національні стандарти високого рівня.

Наукова значимість дослідження полягає у розробці методичного підходу до оцінки потенціалу розвитку логістично-транспортної інфраструктури прикордонних областей Західного регіону України, який враховує особливості та перспективи її функціонування на міжнародному (європейському), національному та регіональному рівнях. На основі запропонованого підходу здійснено структурний аналіз основних складових та структурних елементів логістично-транспортної інфраструктури, досліджено сучасний стан, проблеми та перспективи її розвитку у післявоєнний період.

Практична значимість дослідження полягає в обґрунтуванні перспектив економічного розвитку прикордонних областей Західного регіону України на основі використання їх логістично-транспортної інфраструктури в умовах нарощення міжнародних та транзитних перевезень через сухопутний кордон Україна – ЄС.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

8. ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ЧИННИКИ ТА РИЗИКИ ЕНДОГЕННОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 27.08.2020 р., протокол № 7, № державної реєстрації 0121U111754).

Науковий керівник: д.е.н., проф. М. І. Мельник.

Основні виконавці: д.е.н., доц. В. В. Борщевський, д.е.н., проф. І. Г. Бабець, к.е.н., с.н.с. С.Д. Щеглюк, к.е.н., доц. І. Р. Залуцький, к.е.н.

І. В. Лешух, к.е.н. С. М. Ткач, к.е.н. О. Й. Жабинець, к.е.н.
Н. Р. Синюра-Ростун, м.н.с. Р. є. Яремчук
Термін виконання: III кв. 2021 р. – II кв. 2023 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- З позиції формування інтегрованого економічного простору в Україні систематизовано сучасні глобалізаційні чинники соціально-економічного розвитку в контексті його ендогенізації за: типами глобалізації (де-факто та де-юре); видами глобалізації (економічна, соціальна, політична); підвидами глобалізації (торгівельна, фінансова, міжособистісна, інформаційна, культурна) (М. І. Мельник, І. Р. Залуцький).
- Визначено актуальні чинники сучасних глобальних трансформацій та основні чинники, що де-факто негативно впливають на економічне зростання в Україні та її регіонах; зовнішньополітичні чинники, що посилюватимуть зв'язок національної економіки із сучасними глобальними процесами та сприятимуть ендогенному розвитку регіонів України; чинники цілеспрямованої ендогенізації регіонального розвитку в Україні (внутрішньополітичні, просторові, економічні, соціальні, екологічні), як потенційні драйвери сталого соціально-економічного зростання (М. І. Мельник, І. Р. Залуцький).
- Обґрунтовано предметні площини законодавчого посилення екологічної складової у документах державного планування соціально-економічного відновлення та розвитку країни, регіонів, територіальних громад, функціональних типів територій; системної імплементації інструментарію належного виконання зобов'язань, взятих Україною у природоохоронній сфері; реалізації потенціалу громадськості у формуванні та моніторингу екологічної політики територій (М. І. Мельник, І. Р. Залуцький).
- Систематизовано загрози зовнішньоекономічній безпеці регіонів України в умовах воєнного часу та виділено групи регіонів з високим рівнем загроз, що посилюються внаслідок: (1) зменшення частки високотехнологічної продукції в експорті товарів та зростання високотехнологічного імпорту; (2) посилення дисбалансу зовнішньої торгівлі та залежності від провідної країни-партнера; (3) посилення імпортової залежності; (4) зниження рівня наукомісткості експорту послуг (І. Г. Бабець).
- На основі запропонованої методики оцінено наслідки впливу глобальних викликів і шоків в період 2008-2022 р. на резильєнтність ендогенного соціально-економічного розвитку регіонів України, що

дозволило визначити як опірність, так і здатність до постшокового відновлення їх соціально-економічних систем у різні періоди глобальної нестабільності (М. І. Мельник, І. В. Лещух).

- Згруповано основні ризики ендегенного розвитку регіонів України, що дозволило виокремити найважливіші, які здійснюють деструктивний вплив як на поточний, так і на перспективний ендегенний розвиток регіонів. Ідентифіковано загрози дисбалансу соціальної системи та втрати людського капіталу, спричинені війною, які пов'язані з зовнішньою (загрози втрати трудового потенціалу для післявоєнного відновлення економіки) та внутрішньою (загрози надмірного соціального та адміністративного навантаження на громади, локальні ринки праці, соціальну інфраструктуру) міграцією населення з регіонів України (Н. Р. Синюра-Ростун, Т. В. Мединська).
- Ідентифіковано загрози релокації підприємств в умовах війни (порушення внутрішніх і міжрегіональних економічних зв'язків; блокування та порушення логістики постачання та / чи збуту; втрати трудового потенціалу через продовження впливу людей з країни; відсутності достатньої кількості облаштованих майданчиків для розміщення підприємств; ускладненого одночасного переміщення та розселення значної кількості працівників разом із забезпеченням їх базовими соціальними послугами та ін.) (І. В. Лещух, Р. є. Яремчук).
- Визначено пріоритети та запропоновано інструментарій стимулювання розвитку бізнесу та підвищення його ефективності в умовах воєнного стану з позиції інтересів різних стейкхолдерів (влада, бізнес, працівники підприємств, населення), зокрема надано пропозиції щодо: збільшення кількості областей, на територію яких дозволено релокацію бізнесу; запровадження системного державного моніторингу процесу релокації бізнесу; узгодження механізмів державного регулювання діяльності бізнесу з умовами воєнного стану та мобілізаційної економіки; сприяння та підтримки просування вітчизняної продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках; активізації державно-приватного партнерства на основі впровадження податкових преференцій реінвестування; оперативної дерегуляції в податковій і митній сферах; адаптації законодавства та впровадження механізму приєднання релокованих підприємств до правового режиму наявних індустріальних парків / виробничих кластерів (М. І. Мельник, І. В. Лещух).

- В рамках дослідження впливу збройної агресії Росії на ендегенний потенціал регіонів України, емпірично визначено обсяг втрат споживчого попиту регіонами України внаслідок внутрішнього переміщення населення в у розрізі макрорегіонів походження ВПО, а також обсяг втрат споживчого попиту унаслідок його «переміщення» до країн Європи в результаті міграції українського населення (І. В. Лещух).
- Визначено наслідки та логістичні проблеми втрати експортного потенціалу регіонів за перше півріччя 2022 року як одну з основних загроз втрати ендегенного потенціалу регіонів (військове блокування морських портів, підвищення вартості залізничних перевезень, технічна несумісність українських та європейських колій, недостатня пропускна спроможність європейської транспортно-логістичної мережі, регулярний обстріл критичної інфраструктури; тимчасова зупинка виробництв через розрив виробничих ланцюгів, високі витрати на логістику, руйнування енергетичного сектору тощо). Військові дії спричинили також дезінтегрованість регіонів, розрив зв'язків, виробничих циклів та кооперації, що обумовило посилення просторових диспропорцій між регіонами (М. І. Мельник, Н. Р. Синюра-Ростун).
- Набуло подальшого розвитку дослідження впливу глобалізаційних чинників на міжнародну торгівлю на національному та регіональному рівнях, зокрема: виділено найбільш важливі етапи глобалізації у міжнародній торгівлі; ідентифіковано основні проблеми експортоорієнтованого бізнесу в Україні, спровоковані військовою агресією рф (виробничі та інфраструктурні, логістичні, фіскальні, енергетичні); визначено наслідки військової агресії росії проти України в контексті втрат бюджету через зменшення надходжень експортної виручки та в аспекті загрози глобальної продовольчої безпеки. Запропоновано шляхи відновлення експортних можливостей вітчизняних підприємств провідних експортоорієнтованих секторів економіки України в умовах військової агресії росії (О. Й. Жабинець, С. М. Ткач).
- Визначено основні проблеми управління ендегенним потенціалом розвитку областей Західного регіону України в умовах воєнного стану та узагальнено нові виклики для місцевої влади, спричинені інституційними трансформаціями, значною кількістю внутрішньо переміщених осіб та релокованих підприємств із зони бойових дій. Визначено переваги для областей Західного регіону України в контексті адаптації України до інституційних стандартів ЄС та

пріоритетні напрями очікуваних інституційних змін, пов'язаних із підвищенням ефективності використання ендogenous потенціалу розвитку Західного регіону України. Надано пропозиції для органів державної влади та місцевого самоврядування щодо реалізації низки управлінських заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання ендogenous потенціалу розвитку Західного регіону України в умовах воєнного стану (В. В. Борщевський, М. А. Бас-Юрчишин).

У 2022 р. за результатами досліджень опубліковано: наукове видання, 18 статей у наукових фахових виданнях (у т. ч. 4 – у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus/WoS), 36 тез у матеріалах міжнародних та всеукраїнських конференцій.

За результатами досліджень підготовлено і скеровано органам влади різного рівня 4 розробки (з них 1 – до центральних органів влади), впроваджено 1 розробку

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на: систематизацію сучасних глобалізаційних чинників соціально-економічного розвитку в контексті ендogenousізації та загроз зовнішньоекономічній безпеці регіонів України в умовах воєнного часу, обґрунтування та апробацію методичного інструментарію оцінювання наслідків впливу глобальних викликів і шоків на резильєнтність ендogenousого соціально-економічного розвитку регіонів України; визначення наслідків впливу збройної агресії Росії на втрату ендogenousого потенціалу регіонів України.

Практична значимість результатів наукових досліджень полягає у можливості їх використання при розробці організаційно-економічних та інституційних механізмів ендogenousого розвитку регіонів України, підвищення безпеки бізнес-середовища в умовах глобальної конкуренції за ринки збуту в умовах війни та повосенному оновленні; обґрунтуванні інструментів удосконалення і координації регіональної та секторальних політик в контексті реалізації пріоритетів ендogenousого розвитку.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

9. МЕХАНІЗМИ ПРОАКТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗНИЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВРАЗЛИВОСТІ НАСЕЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ)

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 27.08.2020 р., протокол № 7, № державної реєстрації 0121U112014).

Науковий керівник: д.е.н., проф. Т. Г. Васильців.

Основні виконавці: Основні виконавці: д.е.н., проф. Л. К. Семів; к.е.н., с.н.с. В. Я. Бідак; д.е.н., с.н.с. М. М. Біль; д.е.н., с.н.с. О. Т. Риндзак; д.е.н., с.д. О. П. Мульска; к.е.н., с.д. О. О. Левицька; к.е.н. М. В. Бачинська; к.е.н. О. В. Махонюк; к.е.н. І. Є. Бараняк; к.е.н., с.н.с. Н. І. Андрусишин.

Термін виконання: III кв. 2021 р. – II кв. 2023 р.

Основні результати досліджень у 2022 році:

- Поглиблено концептуальні засади формування політики зниження соціальної вразливості населення, які базуються на тріаді політичної доктрини, економічної моделі та системі механізмів фінансового забезпечення політики. Концептуальні положення доповнені особливостями реалізації політики зниження соціальної вразливості населення за проактивним підходом. Дефініція політики за проактивним підходом дала змогу конкретизувати її об'єкти на особистісному (розвиток, самореалізація, стійкість) і суспільному (розвиток, рівність, справедливість, резилентність) вимірах, а також мету, цілі, завдання і результати політики в розрізі активної і проактивної компонент. Визначено базисні інструменти зниження соціальної вразливості населення у розрізі активної і проактивної політики за групами нормативно-правових, адміністративних, бюджетних, фінансових, економічних, соціальних, інституційних, інформаційних (М. М. Біль).
- Розвинуто теоретико-методологічні основи оцінювання соціальної вразливості населення у напрямку забезпечення його комплексності. Зокрема, уточнено суть цього поняття та розроблено логіко-структурну схему його аналізу, що дало змогу здійснити підбір індикаторів по кожній компоненті вразливості (економічній, соціальній, екологічній, фізичній та ментальній) через призму факторів диспозиції, чутливості та резилентності (О. Т. Риндзак).
- Обґрунтовано специфіку та значущість завдань проактивної політики упередження та усунення проблем соціальної вразливості населення в Україні в умовах російсько-української війни, реалізація якої дозволить зберегти людський капітал країни як умови існування нації і ресурсного забезпечення подальшого відновлення економіки,

соціальної системи і їх людського потенціалу. Проведено дослідження новітніх викликів та загроз, які сформувалися унаслідок російської агресії та призвели до порушення стійкості соціально-економічної системи України. (Т. Г. Васильців, О. П. Мульска, В. Я. Бідак).

- Ідентифіковано основні детермінанти поглиблення соціальної резилентності території. На основі просторового підходу оцінено рівень соціальної вразливості населення з використанням методу інтегральної оцінки. Виявлено, що області Західної України (крім Львівської області) мають найбільші значення емпіричного показника соціальної вразливості, що окреслено особливими тенденціями соціально-економічного розвитку визначених областей (Л. К. Семів, О. П. Мульска).
- Доведено, що визначальними детермінантами соціальної резилентності регіонів є система індикаторів соціально-економічної вразливості населення, зростання рівня яких призводить до виникнення нових і посилення поточних соціальних ризиків і загроз у різний часовий період. Оцінювання середовища соціальної резилентності населення областей Карпатського регіону України здійснено з використанням теорії еластичності на основі побудови темпоральних вагових коефіцієнтів 31 індикатора (систематизованих у 4 групи) та інтегрального емпіричного коефіцієнта середовища методом мультиплікативної оцінки (О. П. Мульска, Т. Г. Васильців, О. О. Левицька).
- Виявлено зростаючі деструктивні міграційні процеси, характерні для сучасного етапу соціально-економічного розвитку України, які перешкоджають формуванню ресурсного базису забезпечення ефективного розвитку національної економіки та посилюють дестабілізуючий характер впливу ризиків і загроз у розрізі всіх сфер суспільно-економічного обміну. Доведено, що зовнішні міграційні процеси (інтелектуальна, трудова та стаціонарна міграція молоді (сімей)), а також новітні форми міграції бізнесу, інтелектуальної власності та технологій набули критичних обсягів, що загрожує сталому розвитку національної економіки і поглиблює соціальну вразливість території (Т. Г. Васильців, О. П. Мульска).
- Виявлено проблемні аспекти, географію та структуру міграції бізнесу до областей Карпатського регіону України в умовах повномасштабної війни РФ проти України у 2022 р. Оцінено ризики та загрози внутрішньої і зовнішньої міграції бізнесу до регіону та з регіону до країн ЄС в умовах російсько-української війни, а також ідентифіковано їх вплив на соціальну вразливість населення

Карпатського регіону України (О. П. Мульська, Т. Г. Васильців, І. Є. Бараняк).

- Проаналізовано внутрішні вимушені переміщення населення України та Карпатського регіону в умовах російсько-української війни, що дозволило згрупувати основні проблеми внутрішньо переміщених осіб – низьку захищеність, фінансову вразливість, пошук місця тимчасового перебування, соціальне напруження та ін. Окремим проблемним напрямком виділено навантаження на соціальну інфраструктуру (М. М. Біль).
- Проаналізовано масштаби та географію вимушеної зовнішньої міграції населення за перших півроку війни за результатами соціологічних опитувань, проведених провідними національними та міжнародними інституціями. Визначено, що міграційну вразливість України посилюють заходи інших країн щодо асиміляції наших громадян, які сприяють переростанню тимчасового характеру міграції у постійну, а також затяжний та геноцидний характер війни. Запропоновано заходи щодо протидії міграційним втратам України, реалізація яких має базуватись на моніторингових дослідженнях не лише кількісних показників вимушеної міграції, а й вивченні актуальних проблем, потреб та намірів осіб, які стали її учасниками (О. Т. Риндзак).
- Уточнено поняття бідності як одного з основних проявів економічної вразливості населення. Запропоновано логіко-структурну схему її оцінювання за об'єктивним та суб'єктивним критерієм. На цій основі здійснено аналіз стану та тенденцій поширення бідності населення Карпатського регіону України. Загалом, результати такого аналізу ідентифікували вищий рівень бідності в цьому регіоні. При цьому, виявлено суттєві відмінності у показниках бідності між областями регіону, визначено дві найбільш проблемні області (Закарпатська та Чернівецька) (О. Т. Риндзак).
- Обґрунтовано суть, функції та значення міграційної безпеки регіону як основи збереження інтелектуального капіталу економіки та складової регіональної політики зниження соціальної вразливості населення. Окреслено фактори, причини і наслідки міграційної безпеки, особливості її зміцнення як чинника соціально-політичної й економічної стабілізації регіону (О. О. Левицька).
- Визначено найбільш суттєві характеристики сфери зайнятості в умовах соціальної нестабільності. Ідентифіковано сфери економіки, в яких найбільш затребувані нові професії в Україні в умовах розвитку процесів цифровізації національної економіки (О. О. Левицька, О. П. Мульська).

- Проаналізовано основні виклики сучасної сфери зайнятості в Україні та регіонах, що призводять до збільшення зовнішньої міграції, зокрема: формування дефіциту робочої сили у багатьох сегментах ринку праці; посилення деструктивних змін у зайнятості населення; зростання соціальної вразливості окремих професійних категорій (особливо працівників бюджетної сфери). Окреслено інструменти стримування зовнішніх міграційних процесів, які виступають одним із напрямів державної політики зайнятості України (Т. Г. Васильців, О. О. Левицька);
- Проаналізовано стан та ефективність діяльності соціальних служб в областях Карпатського регіону України. Здійснено оцінку їх якісних характеристик та окреслено проблемні аспекти діяльності. Розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування системи соціальних служб у Карпатському регіоні України в контексті зниження соціальної вразливості населення (М. В. Бачинська).
- Проаналізовано ресурсне забезпечення вітчизняних домогосподарств у фокусі соціальної вразливості шляхом аналізування таких показників як оплата праці, доходи від підприємницької діяльності, захищені ресурси соціальної сфери у грошовому виразі. Виявлено негативні тенденції які відбулись за останнє десятиліття в структурі ресурсного забезпечення вітчизняних домогосподарств (О. В. Махонюк, В. Я. Бідак).

За результатами досліджень у 2022 році опубліковано: монографію; науково-аналітичне видання; 27 статей у фахових виданнях (в т. ч. 11 статей у виданнях, включених до наукометричних баз Scopus/WoS; 15 статей у фахових виданнях України; 1 статтю у іноземному виданні); 17 тез в матеріалах конференцій.

За результатами дослідження у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади та місцевого самоврядування 5 розробок (в т. ч. до центральних органів влади), впроваджено 4 розробки (з них 4 – на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість досліджень полягає у розробці методологічного підходу до оцінювання стану та тенденцій поширення соціальної вразливості населення, обґрунтуванні механізмів, інструментів і засобів зниження її рівня, розвитку ринку праці та удосконалення зайнятості населення, підвищення якості функціонування соціальної інфраструктури Карпатського регіону України в умовах інтенсифікації міграційних процесів, активізації

викликів та загроз глобальної зовнішньої і внутрішньої соціально-економічної нестабільності.

Практична значимість досліджень полягає в: удосконаленні методики аналізування стану соціальної вразливості населення регіону в умовах пандемій та глобальної, а також внутрішньодержавної соціальної та економічної нестабільності; прогнозуванні та своєчасній протидії викликам, ризикам і загрозам в соціальній сфері; критичній зміні підходів та формуванні на регіональному рівні якісної й ефективної, гнучкої та резистентної системи послаблення соціальної вразливості населення.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

ДОГОВІРНА ТЕМАТИКА

1. СТИМУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНАХ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС: КРАЩІ ПРАКТИКИ КРАЇН СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА.

Вид тематики: тематика, що виконувалась за рахунок грантів міжнародних та закордонних організацій (Проект технічної допомоги Європейського Союзу, програма Еразмус+, напрям Жан Моне, за підтримки Європейського інструменту сусідства (European Neighbourhood Instrument) на виконання Міжнародного договору – Рамкової угоди між Урядом України та Комісією Європейських Співтовариств від 12.12.2006 (ратифікована із заявою української сторони Законом України від 03.09.2008, № 360-VI). *Номер проекту:* 599948-EPP-1-2018-1-UA-EPPJMO-SUPPA). (№ державної реєстрації: проекту 3997).

Академічний координатор проекту: д.е.н., проф. І. З. Сторонянська.

Керівник проекту: д.е.н., с.н.с. Х. М. Притула.

Асистенти проекту: к.е.н. Я. Я. Калат, О. П. Демедюк.

Термін виконання: 01.09.2018 р. – 28.02.2022 р.

Партнери проекту: Інститут єврорегіональних студій, Румунія; Центр досконалості при Варшавській школі економіки, Польща; Університет Дебрецена, Угорщина; Університет Орадя, Румунія; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна; Академія державного управління, Республіка Молдова.

Основні результати проекту у звітному році:

- На завершальній стадії проекту у 2022 році проведено міжнародний

науково-практичний семінар «Транскордонна співпраця – випробування кризами: пошуки більшої ефективності та результативності», участь в якому взяли 30 дослідників та управлінців у сфері розвитку місцевого самоврядування та транскордонного співробітництва з п'яти країн (України, Румунії, Польщі, Угорщини та Молдови). та підготовлено збірник доповідей (Х. М. Притула, О. П. Демедюк, Я. Я. Калат, А. О. Максименко).

- За результатами виконання проєкту підготовлено фінальний звіт про проєкту, який направлений до Виконавчого агентства з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури Європейської комісії. У звіті наведено основні результати реалізації проєкту, проаналізовано всі проведені заходи з позиції охоплення аудиторії, отримання нових знань та шляхів стимулювання економічного зростання завдяки використанню інструментів транскордонного співробітництва; активізації процесів інтеграції вітчизняної економічної науки у світовий науковий простір (Х. М. Притула).
- Підготовлено та направлено до Директорату європейської інтеграції, бюджетування та узгодження політик Міністерства освіти і науки України *Результати річного моніторингу проєкту та Результати заключного моніторингу проєкту*. У звітах подано інформацію про досягнення очікуваних результатів, кількісні та / або якісні критерії результативності проєкту (програми) на кінець звітного періоду, заплановані та фактичні результати на кінець звітного періоду, результати проведення оцінки впливу реалізації проєкту на соціальний та економічний розвиток держави, відповідної галузі та регіону (економічна та соціальна ефективність реалізації проєкту) (Х. М. Притула).

2. РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВЗДОВЖ КОРДОНУ ЄС З УКРАЇНОЮ.

Вид тематики: тематика, що виконувалась за рахунок грантів міжнародних та закордонних організацій (проєкти Вишеградського фонду (Visegrad+ Grants 2022)). Номер проєкту: № 22220189. (№ державної реєстрації:0122U202054).

Керівник проєкту: д.е.н., с.н.с. Х. М. Притула.

Виконавці проєкту: к.е.н. Я. Я. Калат, к.с.н. А. О. Максименко, д.е.н., проф. М. І. Мельник, к.е.н. І. В. Лещух.

Термін виконання: 1.10.2022 – 31.03.2024.

Партнери проєкту: Університет – Вища школа бізнесу (WSB University, Poland), Інститут географії Словацької академії наук

(Institute of Geography of the Slovak Academy of Sciences, Slovakia),
Університет Дебрецена (University of Debrecen, Hungary), та
Університет Орадя (University of Oradea, Romania).

Основні результати проєкту у звітному році:

- 3.11.2022 відбулася робоча зустріч партнерів проєкту, на якій обговорено питання: ролей та обов'язків партнерів проєкту; статистичних показників та джерел даних; організації заходів, які передбачені у рамках проєкту та термінів їх виконання. Окреслено шляхи досягнення цілей проєкту. Крім того, погоджено графік виконання робіт та представлення результатів;
- 8.12.2022 р. в онлайн-форматі. проведено круглий стіл «Вантажопотоки між Україною та ЄС: сучасний стан та майбутні перспективи». У рамках цього заходу партнери проєкту з України, Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії представили результати дослідження існуючої пропускнує спроможності автомобільних та залізничних пунктів пропуску на сухопутному кордоні України та країн-членів ЄС, обговорили наявність «вузьких місць», а також шляхи покращення їх пропускнує спроможності.

3. ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СТРИЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

Вид тематики: госпдоговірна (договір із Виконавчим комітетом Стрийської міської ради № 9/22 від 14.02.2022 р (№ державної реєстрації: 0122U202087).

Науковий керівник: д.е.н., доц. В. В. Борщевський.

Основні виконавці: к.е.н. І. В. Лещух, м.н.с. Р. є. Яремчук.

Термін виконання: 14.02.2022 р. – 23.12.2022 р.

Основні результати досліджень:

- Проаналізовано відповідність цілей Стратегії розвитку Стрийської міської територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям державної екологічної політики, визначеним «Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (В. В. Борщевський).
- Охарактеризовано поточний стан довкілля Стрийської міської територіальної громади, ідентифіковано основні екологічні проблеми громади (В. В. Борщевський, І. В. Лещух, Р. є. Яремчук).
- Оцінено ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Стратегії розвитку Стрийської міської територіальної громади на період до 2027 року,

запропоновано заходи і проєкти, які доцільно реалізувати в процесі виконання завдань, спрямованих на досягнення відповідних стратегічних та оперативних цілей, для «пом'якшення» ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії (І. В. Лещух).

- Проаналізовано потенційні індикатори для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії розвитку Стрийської міської територіальної громади на період до 2027 року для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (Р. с. Яремчук).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Результати роботи у формі звіту передано замовнику (акт приймання-передачі науково-технічної продукції від 23.12.2022 р.).

III. НАУКОВО-ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ІНТЕРЕСАХ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У 2022 році науковцями Інституту підготовлено низку науково-експертних документів та матеріалів, пропозицій та рекомендацій в інтересах та на замовлення органів державної влади різних рівнів. Серед них:

Рекомендації щодо формування системи моніторингу міграційної мобільності молоді Карпатського регіону України»

Виявлено «вузькі місця» моніторингу міграційної мобільності молоді України загалом і Карпатського регіону зокрема. Обґрунтовано необхідність суттєвого вдосконалення моніторингу міграції на засадах комплексності та валідності, достатності кількісно-якісних характеристик як інформаційно-аналітичного інструменту посилення демографічної безпеки регіону. Запропоновано модель трирівневої системи моніторингу міграційної мобільності молоді: мікро- (обстеження домогосподарств і суб'єктів бізнесу), регіональний (облік еміграційних та імміграційних процесів, облік набуття і припинення громадянства) і національний (облік міграційних трансфертів і моніторинг дисбалансів, диференціації соціально-економічного розвитку країни) рівні. Реалізація запропонованої моделі моніторингу міграційної мобільності молоді (у розрізі вікових груп, статі, причин виїзду та в'їзду, професійно-кваліфікаційних ознак, міграційних намірів) дозволить сформувати регіональну статистичну базу даних у сфері трудової і освітньої міграції, системи показників міграційної активності молоді.

Впровадження: Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 8/36.5.1/2884-22 від 31.08.2022 р.); Департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації (лист № 11-779/0/2-22 від 26.09.2022 р.); Головне управління державної міграційної служби України у Закарпатській області (лист № 210110-7945/211-22 від 28.09.2022 р.).

Проект Закону України «Про спеціальну економічну зону на території Бучанського району Київської області».

Розроблено проект Закону зі створення спеціальної економічної зони на території Бучанського району Київської області, що постраждала під час військової агресії Росії в Україні.

Направлено: Голові Бучанської районної ради Київської області Дубасу В. М. (лист № 1/152 від 01.06.2022 р.)

Пропозиції щодо проекту Закону України «Про транскордонне співробітництво» (у новій редакції, ресстр. №6082)»

У рамках проведення електронних консультацій з громадськістю проекту Закону України «Про транскордонне співробітництво» (у новій редакції) проаналізовано зміст проекту та розроблено зауваження та пропозиції до нього.

Направлено: Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України (лист 1/72 від 21.02.2022 р.)

Пропозиції щодо удосконалення стратегування розвитку територіальних громад».

Проаналізовано проблеми з удосконалення організаційно-фінансового забезпечення та фандрейзингу розробки стратегій економічного розвитку територіальних громад у відповідності з принципами побудови смарт-громад, переходу до ноу-хау управління на основі застосування методології «колективного інтелекту» в муніципальній сфері та розвитку. Заслужують на увагу також пропозиції з активізації розвитку малого і середнього бізнесу у громадах та удосконалення механізмів залучення коштів на засадах співфінансування. Подані методико-практичні рекомендації з розробки стратегій розвитку територіальних громад використані Обласною Асоціацією місцевих рад «Ради Львівщини» при проведенні освітніх офлайн і онлайн навчальних курсів для громад, тренінгів та воркшопів з стратегування місцевого розвитку, заходів щодо інформаційного і консультативного супроводу розробки інвестиційних паспортів територіальних громад, які сприяли розширенню рівня компетенції проєктних менеджерів громад Львівщини.

Впровадження: Обласна Асоціація місцевих рад «Ради Львівщини» (лист №58/11 від 28.11.2022 р.).

Пропозиції з розширення участі підприємницького середовища у підготовці і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіонів.

Запропоновано методичні підходи до вибору факторів продуктивної спроможності економіки регіонів, а також обґрунтовані першочергові завдання регіональної економічної політики в повоєнний період. Особливий

інтерес представляють матеріали в контексті удосконалення існуючого порядку розробки і реалізації стратегій регіонального розвитку, у т.ч. посилення рівня залученості бізнесу на всіх етапах стратегування. Зокрема, надано пропозиція щодо формування системи незалежної оцінки стратегій розвитку і планів з їх реалізації за участі представників підприємницького середовища.

Впровадження: Львівська обласна асоціація малого і середнього підприємництва (лист № 02/22 від 12.12. 2022 р.).

Рекомендації щодо соціально-економічної адаптації Львівщини до умов воєнного стану та економічного відродження на післявоєнний період за напрямом транскордонне і міжнародне співробітництво, європейська інтеграція.

На Львівщину, яка межує з країнами – членами Європейського Союзу, покладено особливу відповідальність на міжнародній арені в умовах воєнного стану за: репрезентацію як регіону, так і держави загалом; транскордонне співробітництво з закордонними партнерами; направлення потоків біженців; нарощення міжнародної допомоги (гуманітарної, фінансової, технічної, продовольчої та ін.); участь в організації заходів за кордоном для посилення підтримки України; адаптивність логістичної системи в умовах воєнного стану; активізацію волонтерського руху; інтенсивність євроінтеграційних процесів та збереження національної ідентичності. Запропоновано шляхи та способи розв'язання проблем розвитку регіону за напрямом транскордонне і міжнародне співробітництво, європейська інтеграція.

Впроваджено: Львівська обласна рада, (лист № K114-1 від 12.08.2022).

Науково-аналітична записка «Правові засади ідентифікації земельних активів територіальних громад в Україні»

Надано рекомендації щодо вирішення проблем, які загострилися в умовах активізації земельних відносин та зростання ролі місцевого самоврядування в управлінні земельними активами. Це сприятиме прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо соціально-економічного розвитку адміністративних одиниць Львівської.

Направлено: *Впроваджено:* Департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації (Лист. №11-903/0/2-22 від 29.11.2022 р).

та ін.

ІV. ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАРОДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

За результатами досліджень в 2022 р. підготовлено та надіслано в органи влади, установи та організації 37 розробок (наукових доповідей, доповідних та наукових записок, аналітичних та експертних матеріалів тощо), з них впроваджено 27 розробок. Впровадження отримали також ще 2 розробки, направлені у 2021 р.

Приклади впроваджених розробок:

Науково-аналітична доповідь «Економіка регіонів в умовах війни: ризики та напрями забезпечення стійкості»

Автори: колектив науковців під керівництвом д.е.н., проф. І. З. Сторонянської.

У доповіді висвітлено деструктивні чинники трансформації моделі просторового розвитку України у воєнний час: значні втрати людського потенціалу, масштабний перерозподіл трудових ресурсів всередині країни та структурно-функціональні зміни регіональних ринків праці; припинення діяльності малого та середнього бізнесу та закриття великих підприємств в зоні бойових дій, посилення структурних дисбалансів економічного розвитку регіонів, пов'язаних з релокацією бізнесу; скорочення обсягів ключових експортних позицій, що спричинено зупинкою низки стратегічних для вітчизняного експорту підприємств та кардинальним порушенням логістики, передусім морської; актуалізація загроз продовольчій та енергетичній безпеці країни; зниження економічної активності в країні та радикальне посилення фіскального та бюджетного дефіциту; падіння (або втрата) доходів працівників бюджетної сфери та значне зниження купівельної спроможності і втрата засобів існування домогосподарств. Означені проблеми істотно ускладнюють життєдіяльність, виживання та розвиток усіх регіонів та територіальних громад, як у тилу, так і в зоні бойових дій чи на прифронтовій території, а їх вирішення прямо вплине на напрями трансформації моделі просторового розвитку

Впроваджено: Міністерство розвитку громад та територій України (лист №7/14/65110-03 від 15.06 2022 р.).

Наукова доповідь «Сучасний стан і проблеми розвитку промисловості України: регіональний вимір».

Автори: д.е.н., проф. С. О. Ішук, к.е.н., с.д. Л. Й. Созанський, д.е.н., проф. Ю. В. Полякова, к.е.н. О. В. Ляховська, О. С. Процевят.

Направлено: Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку, Директорату розвитку реального сектора

економіки Міністерства економіки України, обласним військовим адміністраціям (листи № 09/319 від 22.11.2022).

Визначено регіональні особливості функціонування промислового сектора національної економіки за критеріями соціально-економічної ефективності. Проаналізовано сучасний стан і проблеми розвитку металургійних виробництв в Україні. Проведено структурно-динамічну оцінку вітчизняного експорту в умовах російсько-української війни. Висвітлено проблемні питання інноваційного розвитку промисловості України. Здійснено порівняльну (з країнами ЄС) оцінку імпортозалежності машинобудівних виробництв у контексті сучасних викликів. Обґрунтовано пропозиції щодо вибору організаційно-економічних та правових механізмів стимулювання розвитку машинобудування в Україні.

Впроваджено: Міністерство економіки України (лист № 3811-06/77786-07 від 02.12.2022); Закарпатська обласна державна адміністрація (лист №15137/06-06 від 07.12.2022).

Науково-аналітичне видання «Соціально-гуманітарні виклики війни та інструментарій їх подолання (Карпатський регіон України)».

Автори: д.е.н., проф. Т. Г. Васильців, д.е.н., с.н.с. М. М. Біль, д.е.н., с.д. О. П. Мульска, д.е.н. О. Т. Риндзак, к.е.н., с.д. О. О. Левицька, к.е.н. І. Є. Бараняк.

Направлена: Департамент соціальної політики та охорони здоров'я Офісу Президента України; Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування; Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів; Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку; Міністерство розвитку громад та територій України; Міністерство соціальної політики України; Міністерство економіки України; Львівська обласна військова адміністрація; Закарпатська обласна військова адміністрація; Івано-Франківська обласна військова адміністрація; Чернівецька обласна військова адміністрація; Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України»; Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України; Інститут економіки промисловості НАН України (листи № 06/139 від 10.05.2022 р.).

У науково-аналітичному виданні на основі аналізу статистичних даних, експертних оцінок та інформації міжнародних організацій охарактеризовано основні тенденції і загрози міграції населення та бізнесу, функціонування ринку праці Карпатського регіону України в

умовах зовнішньої воєнної агресії РФ проти України у березні – квітні 2022 року. Досліджено обсяги зовнішньої міграції населення як демографічного виклику в умовах російського вторгнення. Визначено ризики та загрози активізації внутрішніх вимушених переміщень населення України. Проаналізовано тенденції міграції бізнесу та визначено інструментарій нівелювання загроз в цій сфері. Обґрунтовано орієнтири політики стабілізації й використання можливостей функціонування та розвитку ринку праці областей Карпатського регіону України в умовах війни та повоєнного відновлення.

Впровадження: Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 7/16.1/4246-22 від 17.05.2022 р.); Директорат з питань розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою Міністерства розвитку громад та територій України (лист № 7/34.5/4196-22 від 16.05.2022 р.); Закарпатська обласна державна (військова) адміністрація (лист № 4008/06-06 від 26.05.2022 р.).

До центральних державних органів країни у звітному році скеровано 18 розробок, з них впроваджено 11 розробок. Впровадження на рівні центральних органів влади у звітному році отримали ще 2 розробки, направлені у 2021 р.

Серед них:

Науково-аналітична записка **«Внутрішньо переміщені особи: виклики і загрози, вплив на соціальну інфраструктуру та політика підтримки».**

Автор: д.е.н., с.н.с. М. М. Біль.

Направлена: Департамент соціальної політики та охорони здоров'я Офісу Президента України; Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування; Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів; Міністерство розвитку громад та територій України; Міністерство соціальної політики України; Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька обласні військові адміністрації; Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, Інститут економіки промисловості НАН України (лист № 06/125 від 28.04.2022 р.).

Проаналізовано ситуацію щодо внутрішньої вимушеної міграції населення України внаслідок російського вторгнення 2022 року.

Виявлено специфіку цих процесів для областей Карпатського регіону України. Акцентовано на основних проблемах внутрішніх вимушених переміщень, що проявляються в низькому рівні захищеності внутрішньо переміщених осіб, їх високій фінансовій вразливості, труднощах з пошуку місця тимчасового перебування, значному навантаженні на соціальну інфраструктуру та ін. З метою вирішення означених проблем розроблено пропозиції для центральних і регіональних органів державної влади, зокрема в частині комплексного моніторингу за регіонами походження і перебування внутрішньо переміщених осіб, узагальнення такої інформації в Єдиній інформаційній базі, комплексу заходів стимулювання самозабезпечення внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Впровадження: Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 7/36.5.1/4716-22 від 30.05.2022 року); Департамент соціального захисту населення Львівської обласної державної адміністрації (лист № 20-1856/0/2-22 від 09.06.2022 року).

Науково-аналітична записка «Ідентифікація проблем у сфері поводження з промисловими відходами на регіональному рівні»

Автор: к.е.н. Ф. Я. Кіпчач

Направлено: Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, обласні державні адміністрації (листи № 7/247 від 21.09.2022 р.)

Висвітлено головні джерела утворення / накопичення великих обсягів промислових відходів. Установлено, що це підприємства добувної промисловості і розроблення кар'єрів Донецько-Придніпровського регіону та Львівсько-Волинського кам'яновугільного басейну, а також підприємства переробної промисловості. Виокремлено ранги регіонів накопичення промислових відходів у сховищах організованого складування / поховання та на території підприємств, які об'єднано в класифікаційні групи, а також укладено карту-схему. Запропоновано обрання на конкурсній основі регіонального оператора системи управління промисловими відходами. Особливу увагу сьогодення заслуговують небезпечні для довкілля «мілітарні відходи» – відходи, що утворилися і накопичуються внаслідок масових руйнувань житлових будівель, промислової інфраструктури, освітянських закладів тощо під час військових дій. Запропоновано цей вид відходів внести до окремої секції «М – Відходи

внаслідок військових дій», а також розробити на державному рівні окремих Закон України «Про управління мілітарними відходами».

Впровадження: Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 7/11/0990-22 від 20.10.2022 р.); Департамент природних ресурсів та екології Хмельницької обласної державної адміністрації (лист № 94 від 24.10.2022 р.).

Науково-аналітична записка «Діагностика трансформацій у товарному експорті регіонів під впливом повномасштабної російсько-української війни».

Автори: д.е.н., проф. С. О. Іщук, О. С. Процевят.

Направлено: Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку, Директорату розвитку реального сектора економіки Міністерства економіки України, обласним військовим адміністраціям (листи № 09/256 від 03.10.2022).

Проведено експрес-діагностику експортно-імпорتنих операцій в Україні в умовах повномасштабної російсько-української війни. Проаналізовано експортну активність на мезорівні за результатами розрахунку показників, які характеризують: рівень покриття експортом імпорту, товарну експортоорієнтованість економіки, ступінь технологічності експорту, високотехнологічну експортоорієнтованість промисловості. На підставі оцінювання структури товарного експорту України та її регіонів визначено зміни в експортній спеціалізації останніх за основними товарними групами. Окреслено ключові тенденції і проблеми у формуванні та розвитку експортного потенціалу України в умовах протистояння зовнішнім викликам і загрозам. Запропоновано заходи із провадження ефективної державної політики стимулювання вітчизняного експорту та визначено їх цільові орієнтири з позиції захисту національних інтересів.

Впроваджено: Комітет з питань економічного розвитку Верховної Ради України. (лист № 04-16/14-2022/175641 від 18.10.2022); Київська обласна військова адміністрація. Департамент економіки (лист №455/24.02.01/01/22 від 19.10.2022); Львівська обласна військова адміністрація (лист №5/7-9863/0/2-22/1-11.1.5 від 21.10.2022); Закарпатська обласна військова адміністрація (лист №10983/0-06 від 25.10.2022); Кіровоградська обласна військова адміністрація (лист № 01-27/116/0.3 від 03.11.2022); Полтавська обласна військова адміністрація. Департамент економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій (лист № 02.1-31/1506 від 07.11.2022).

V. КООРДИНАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗВ'ЯЗКИ З ОСВІТОЮ

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» є провідною науковою установою в системі НАН України з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва. При виконанні досліджень з даної проблематики Інститут здійснював координацію своєї роботи з Відділенням економіки НАН України та установами Відділення. Зокрема, із початком широкомасштабної агресії з боку російської федерації було відкореговано робочі плани виконання НДР відомчої тематики з їх актуалізацією до умов сьогодення. Спільно із науковими установами Відділення, підготовлено матеріали до наукової доповіді «Повоєнна розбудова України (візія Відділення економіки НАН України)».

В процесі виконання досліджень та впровадження їх результатів, організації конференцій та круглих столів Інститут співпрацював із органами центральної, регіональної та місцевої влади, вищими навчальними закладами, громадськими організаціями. Розробки Інституту з широкого спектру проблем регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів України висвітлені у наукових доповідях, доповідних записках, аналітичних та експертних матеріалах, рекомендаціях, надсилалися, зокрема, до: *Офісу Президента України, міністерств та відомств, профільних комітетів Верховної Ради України, обласних військових адміністрацій, обласних та районних рад, органів місцевого самоврядування, громадських та підприємницьких асоціацій та ін.*, переважна більшість яких були використані ними у своїй роботі.

Так, в рамках цієї діяльності, з *проблематики регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів* Інститутом було підготовлено та надіслано до центральних органів влади низку науково-аналітичних матеріалів, зокрема, наукові доповіді «Економіка регіонів в умовах війни: ризики та напрями забезпечення стійкості», «Сучасний стан і проблеми розвитку промисловості України: регіональний вимір», «Соціально-гуманітарні виклики війни та інструментарій їх подолання (Карпатський регіон України)». «Виклики та пріоритети управління активами територіальних громад в умовах війни» та ін. Підготовлено та направлено до Бучанської районної ради Київської області Закону України «Про спеціальну економічну зону на території Бучанського району Київської області». Науковці Інституту співпрацювали із Міністерством розвитку громад і територій України в

процесі формування Плану відновлення України (робоча група «Відновлення та модернізація житла та інфраструктури регіонів»).

За тематикою досліджень проблем *транскордонного співробітництва* Інститутом зокрема підготовлено та скеровано відповідним органам влади пропозиції до проєкту Закону України «Про транскордонне співробітництво» (у новій редакції, реєстр. №6082)», науково-аналітичну записку «Розвиток зон впливу міжнародних транспортних коридорів: аналіз проблем та перспектив», «Рекомендації щодо соціально-економічної адаптації Львівщини до умов воєнного стану та економічного відродження на післявоєнний період за напрямом транскордонне і міжнародне співробітництво, європейська інтеграція» та ін.

Провідні науковці Інституту входять до складу Наукової ради та експертних груп при Міністерстві освіти і науки України, зокрема:

- д.е.н., проф. Сторонянська І. З; д.е.н., проф. Іщук С. О. входять до складу секції за фаховим напрямом «Економіка» Наукової ради Міністерства освіти і науки України;
- д.е.н., проф. Сторонянська І. З, – заступник голови експертної групи ЕГ-02 з оцінювання ефективності діяльності наукових установ за напрямом «Суспільні науки»;
- д.е.н., проф. Шульц С. Л. входить до складу експертної групи ЕГ-02 з оцінювання ефективності діяльності наукових установ за напрямом «Суспільні науки».

Д.е.н., с.н.с. Возняк Г. В. входить до складу комісії конкурсу «Наука для безпеки і сталого розвитку України» Національного фонду досліджень України (заступник голови 7ї панелі).

Д.е.н., с.н.с. Тимечко І. Р. є національним консультантом від Ради Європи в Україні.

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» є провідною науковою установою економічного профілю у Західному регіоні України. Директор Інституту, д.е.н., проф. Кравців В. С. є головою секції економіки Західного наукового центру НАН України і МОН України.

Провідні науковці Інституту входять до складу координаційних комісій, громадських та дорадчих рад, робочих та експертно-аналітичних груп при органах регіональної влади, зокрема:

- д.е.н., проф. Давимука С. А. – голова Експертної ради при Департаменті освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації;
- д.е.н., проф. Сторонянська І. З. – член громадської ради з освіти і науки при голові Львівської обласної державної адміністрації;
- к.е.н., с.н.с. Жук П. В. – член громадської експертно-аналітичної групи з розвитку паливно-енергетичного комплексу Львівської області при Західному науковому центрі НАН та МОН України;
- к.е.н., доц. Залуцький І. Р. – член робочої групи «Аграрний розвиток» Департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації;
- д.е.н., с.н.с. Тимечко І. Р. – член робочої групи у Львівській обласній раді з розробки Концепції соціально-економічної адаптації Львівщини до умов воєнного стану і стратегічних напрямів економічного відродження на післявоєнний період;
- д.е.н. Борщевський В. В. був експертом при розробці Концепції соціально-економічної адаптації Львівщини до умов воєнного стану і стратегічних напрямів економічного відродження на післявоєнний період.

У 2022 році співробітники Інституту в якості експертів взяли участь у виконанні ряду проектів регіонального та місцевого розвитку, які виконувалися у Львівській області за підтримки міжнародних фондів, зокрема, проектів:

- «Формування програм місцевого економічного розвитку через інтеграцію переміщених підприємств і ВПО в економічне життя місцевих громад» (за підтримки USAID, грант G-HOVERLA-008);
- «Інструменти підтримки інтеграції переселенців у життя Підберізьківської територіальної громади: пілотний проект у Львівській області» (грант Міжнародного фонду Відродження»).

Співробітники Інституту взяли участь у робочих зустрічах та заходах, що організовувалися профільними департаментами Львівської обласної державної адміністрації, Львівською обласною радою, Агенцією місцевого економічного розвитку Яворівщини, зокрема у роботі: круглого столу «Формування програм місцевого економічного розвитку через інтеграцію переміщених підприємств і ВПО в економічне життя територіальних громад» (18.08. 2022), семінарі «Антикризові інструменти місцевого економічного розвитку в громадах» (1-2.12.2022) та ін.

**Співробітництво із закладами вищої освіти та установами
МОН України**

Інститут входить до складу науково-навчального комплексу «Економосвіта» (створений у 2003 р.), учасниками якого, крім Інституту, є 6 вищих навчальних закладів МОН України: (Львівський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи», Інститут економіки та менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Західноукраїнський національний університет, Львівський торговельно-економічний університет, Луцький національний технічний університет, Волинський національний університет ім. Л. Українки), а також ГО «Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції» та Державна вища технічно-економічна школа в Ярославі (Польща).

До результатів роботи Інституту в рамках комплексу у звітному році слід віднести:

- залучення штатних працівників Інституту до навчального процесу та головування в Державних екзаменаційних комісіях у вищих навчальних закладах комплексу, а також науковців з установ комплексу до виконання науково-дослідних робіт в Інституті;
- співпраця Інституту з вищими навчальними закладами комплексу у питаннях забезпечення розвитку освітньо-наукових програм 051 Економіка та 072 Фінанси, банківська справа та страхування підготовки доктора філософії (за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти);
- підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів комплексу та працівників Інституту – у вищих навчальних закладах установ комплексу;
- виконання 3 науково-дослідних робіт спільно із науковцями установ комплексу;
- спільне проведення 3 науково-практичних конференцій з актуальних проблем економіки, зокрема: XXII Міжнародної наукової конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи» (Львів, 7.04.2022); Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення» (Львів, 25-26.05.2022); II Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи», (Львів, 20.10.2021).

У 2022 році при Інституті діяла філія кафедри менеджменту організацій Львівського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом (згідно угоди від 28.05.2019 р.). У рамках роботи філії кафедри здійснювалося підвищення кваліфікації викладацького складу кафедри з питань організації та проведення наукових досліджень, підготовка спільних публікацій тощо.

Окремі чисельні показники співпраці Інституту з вищими навчальними закладами і установами Міністерства освіти і науки України є 2022 році:

- кількість діючих договорів про співробітництво між Інститутом та вищими навчальними закладами – 23;
- кількість наукових тем і проектів, які у звітному році розроблялись спільно з вченими-освітянами – 4, у тому числі: тем НДР – 3; проектів, що фінансуються зарубіжними та міжнародними організаціями (фондами)- 1;
- кількість вчених наукової установи, які у 2022 році працювали викладачами в системі освіти – 3; очолювали ДЕКи у вищих навчальних закладах – 5;
- кількість вчених наукової установи, які у 2022 році входили до спеціалізованих рад при вищих навчальних закладах – 6;
- кількість опублікованих спільно з освітянами у звітному році монографій – 2, наукових видань – 2.

VI. КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, КРУГЛІ СТОЛИ

У 2022 році Інститутом проведені такі конференції, семінари, круглі столи, в яких він виступив як організатор або співорганізатор:

Назва	Співорганізатори	Дата проведення	Місце проведення	Загальна проблематика; Найбільш вагомі результати заходу
1	2	3	4	6
Міжнародний науково-практичний семінар «Транскордонна співпраця – випробування кризами: пошуки більшої ефективності та результативності»	НДІ європейської інтеграції та регіональних досліджень Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича	26-27. 01. 2022	м. Чернівці, НДІ європейської інтеграції та регіональних досліджень Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича	В рамках семінару проведено 2 тематичні панелі: <ul style="list-style-type: none"> • Регіональні актори ТКС: потенціал впливів і реальні здобутки; • Транскордонне співробітництво в умовах криз і загроз: ресурси їх подолання. За результатами міжнародного науково-практичного семінару видано тези доповідей.
XXII Міжнародна наукова конференція молодих вчених «Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи»	ДВНЗ «Університет банківської справи», науково-навчальний комплекс «Економосвіта»	7.04. 2022	в режимі он-лайн на платформі ZOOM	Тематика конференції: <ul style="list-style-type: none"> - Сучасний стан та тенденції розвитку економіки, їх вплив на функціонування фінансово-кредитної системи України. - Фінансове забезпечення інвестиційно-інноваційних процесів. - Взаємодія банківського та реального секторів економіки. - Ризики функціонування банків в умовах посилення глобальної фінансової нестабільності. - Проблеми економіки праці, соціально-трудова відносин. - Менеджмент, маркетинг та соціальна відповідальність в державних та бізнесових структурах.

1	2	3	4	6
				Опубліковано збірник тез доповідей конференції.
Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих учених «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення»	Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту НУ «Львівська політехніка»	25-26.05.2022	в режимі он-лайн на платформі ZOOM	Тематика конференції: - Підтримання макро-економічної стабільності в умовах війни. - Забезпечення роботи фінансового сектору. - Управління підприємствами в умовах війни. - Міграційні виклики. - Післявоєнне відновлення економіки. Опубліковано збірник тез доповідей конференції.
Тренінг «Управління стресом в умовах війни»	Львівська бізнес-школа Українського католицького університету	8.06.2022 р.	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»	Тренінг (ментор тренінгу Анна Олексин) був присвячений формуванню обізнаності науковців у питаннях природи стресу, методів нівелювання негативних наслідків стресових ситуацій, механізмів управління стресом.
Дискусійна платформа на тему «Імперативи та безпекові пріоритети збереження і розвитку продуктивної спроможності регіонів України в умовах війни»/	-	8.06.2022 р.	в режимі он-лайн на платформі ZOOM	Тематичні напрями науково-комунікаційного заходу: - трансформація теоретико-методологічних засад дослідження продуктивної спроможності економіки під впливом зовнішніх викликів; - ризики та загрози збереження та реалізації продуктивної спроможності економіки регіонів в умовах воєнного стану; - розбудова інституційної інфраструктури залучення технологій та інвестицій для відновлення економіки України. За результатами роботи

1	2	3	4	6
				дискусійної платформи підготовлено збірник тез доповідей (в електронному форматі).
<p>XII Міжнародна наукова конференція «Економіка, фінанси і управління в умовах невизначеності»/ «Economics, finance and management in conditions of uncertainty»</p>	<p>Вища банківська школа в Познані (Польща); Ченстоховська політехніка (Польща); Жешувський університет, (Польща); Люблінська політехніка (Польща)</p>	22.09. 2022	в режимі он-лайн на платформі Teams	<p>Тематичні напрями конференції:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Трансформація економічних систем під впливом російсько-української війни; • Економіка та управління в умовах невизначеності; • Фінанси та менеджмент в умовах невизначеності. <p>Матеріали доповідей у формі статей будуть опубліковані у виданнях установ-партнерів.</p>
<p>XI Міжнародна наукова конференція «Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування»/ «Sustainable development in management and finance: science-business-self-governance»</p>	<p>Факультет менеджменту Ченстоховської політехніки (Польща); Хожувське відділення Вищої банківської школи в Познані (Польща); Факультет менеджменту Варшавської політехніки (Польща).</p>	26.09. 2022	в режимі он-лайн на платформі Teams	<p>Тематика конференції:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Управління і знання на службі сталого розвитку. • Інновації для сталого розвитку. • Економічні та екологічні проблеми сталого розвитку. <p>Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у виданнях установ-партнерів.</p>
<p>Науково-практичний семінар для аспірантів і докторантів «Емпіричні методи досліджень економічних процесів».</p>	-	19.10. 2022	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України»	<p>Заслухано доповіді учасників семінару з представленням авторської методики та результатами її апробації. Здобувачі також прозвитували про стан виконання дисертаційних робіт, публікаційну активність</p>

1	2	3	4	6
<p>II Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи»</p>	<p>Львівський торговельно-економічний університет; Львівський національний університет ім. І. Франка та ін.</p>	<p>20.10. 2022 р.</p>	<p>м. Львів, Львівський торговельно-економічний університет, в гібридному форматі</p>	<p>результатів досліджень, участь в конференціях, а також набуття «soft skills».</p> <p>Тематика конференції:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Економіка України в умовах воєнного стану: пріоритети відновлення та подальшої модернізації. - Грошово-кредитна та валютна політика України: проблеми і перспективи удосконалення. - Бюджетно-податкова політика та реформування фінансової системи. - Перспективи розвитку банківської системи України. - Напрями та інструменти забезпечення інвестиційної привабливості регіонів України. - Мікрорівневі аспекти модернізації фінансово-економічного стану. - Осучаснення інструментів обліку, аналізу та аудиту.
<p>Робоча зустріч партнерів міжнародного проекту «Розвиток інфраструктури вантажних перевезень вздовж кордону ЄС з Україною»/ «Development of freight transportation infrastructure along the EU-Ukraine border»</p>	<p>Університет – Вища школа бізнесу (Варшава, Польща); Інститут географії Словацької академії наук (Братислава, Словаччина); Університет Дебречена (Угорщина); Університет Орадя (Румунія)</p>	<p>3.11. 2022</p>	<p>в онлайн-форматі</p>	<p>Обговорено питання: ролей та обов'язків партнерів проекту; статистичних показників та джерел даних; організації заходів, які передбачені у рамках проекту та термінів їх виконання. Окреслено шляхи досягнення цілей проекту. Крім того, погоджено графік виконання робіт та представлення результатів</p>

1	2	3	4	6
Круглий стіл «Вантажопотоки через наземний кордон між Україною та ЄС: сучасні тенденції та перспективи»/ «Freight traffic flows across EU-Ukraine: current trends and future prospects»	Університет – Вища школа бізнесу (Варшава, Польща); Інститут географії Словацької академії наук (Братислава, Словаччина); Університет Дебрецена (Угорщина); Університет Орадя (Румунія)	8.12. 2022	в онлайн-форматі	Учасники круглого столу представили результати дослідження існуючої пропускної спроможності автомобільних та залізничних пунктів пропуску на сухопутному кордоні України та країн-членів ЄС, обговорили наявність «вузьких місць», а також шляхи покращення їх пропускної спроможності.

VII. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Монографії:

1. **Ексклюзивність регулювання соціально-економічного розвитку регіонів України: генеза та напрями протидії:** монографія / наук. ред. С. Л. Шульц; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 289 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум.-друк. арк. – 19,34 д. а.). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-9996-2.
2. **Мульска О. П. Міграційні процеси & економічне зростання: теорія каузальності та практика ефективного управління:** монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 472 с. (Ум.-друк. арк. – 23,6 д. а.). ISBN 978-966-02-9917-7.
3. **Жеребило І. В. Публічні фінанси і розвиток соціальної сфери: концептуальні домінанти та діалектика взаємодії:** монографія / МОН України. Львів: Галич-прес, 2021. 386 с. (Ум.-друк. арк. – 22,79 д. а.). ISBN 978-617-7617-84-5.
4. **Смарт-спеціалізація регіонів України: методологія та прагматика реалізації:** монографія / наук. ред. І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 426 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). (Ум.-друк. арк. – 35,05 д. а.). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-966-02-8990.
5. **Розвиток машинобудування в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення:** монографія / наук. ред. С. О. Ішук; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 137 с. (Ум.-друк. арк. – 34,23 д. а.). (Серія «Регіони: моніторинг, прогнози, моделі»). ISBN 978-966-02-4250-0 (серія). ISBN 978-966-02-9916-0 (електронне видання).
6. **Promoting the European integration processes in the Eastern Partnership countries: national and regional policy instruments /** Edited by Khrystyna Prytula and Ioan Horga; Dolishnyi Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. Lviv, 2022. 224 p. (Ум.-друк. арк. – 16,8 д. а.). ISBN 978-966-02-9899-6.
7. **Ishchuk Svitlana, Caputa Wieslava, Sozansky Lyubomyr. Mechanical engineering of Ukraine and Poland in the conditions of global economic changes:** monograph. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań, 2022. 206 p. (Ум.-друк. арк. – 38,52 д. а.). ISBN 978-83-7986-417.

8. **Біль М. М., Мульська О. П., Бараняк І. Є., Махонюк О. В., Карп'як М. О. Міграційна мобільність молоді: можливості та виклики розвитку людського потенціалу Карпатського регіону України:** монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. ред. М. М. Біль. Львів, 2022. 252 с. (Ум.-друк. арк. – 19,53 д. а.). ISBN 978-617-14-0029-0.

Наукові та науково-аналітичні видання, наукові доповіді, методичні рекомендації, брошури:

1. **Сучасний стан і проблеми розвитку промисловості України: регіональний вимір:** наукова доповідь / наук. ред. С. О. Іщук; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 93 с. (Ум.-друк. арк. – 23,17 д. а.). (Серія «Регіони: моніторинг, прогнози, моделі»). ISBN 978-966-02-4250-0 (серія). ISBN 978-617-14-0008-5 (електронне видання).
2. **Соціально-гуманітарні виклики війни та інструментарій їх подолання (Карпатський регіон України):** електронне науково-аналітичне видання / ред. Т. Г. Васильців; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 47 с. (Ум.-друк. арк. – 2 д. а.). ISBN 978-966-02-9923-8 (електронне видання).
3. **Розвиток професійно-технічної освіти регіону на засадах публічно-приватного партнерства:** електронне наукове видання / ред.: І. З. Сторонянська, Т. Г. Васильців; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 75 с. (Ум.-друк. арк. – 3,1 д. а.). ISBN 978-966-02-9892-7.
4. **Економіка регіонів в умовах війни: ризики та напрями забезпечення стійкості:** науково-аналітична доповідь / наук. ред. І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 70 с. (Ум.-друк. арк. – 6,5 д. а.).
5. **Виклики та пріоритети управління активами територіальних громад в умовах війни:** науково-аналітична доповідь / наук. ред. І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 79 с. (Ум.-друк. арк. – 9,6 д. а.). Серія «Проблеми регіонального розвитку».
6. **Продуктивна спроможність економіки регіонів: теоретико-методологічні та прикладні аспекти:** наукова доповідь / наук. ред. С. Л. Шульц; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 104 с. (Ум.-друк.

арк. – 8,48 д. а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-617-14-0030-6 (електронне видання).

7. **Оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону:** методичні рекомендації / ред.: В. С. Кравців, П. В. Жук; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 22 с. (Ум.-друк. арк. – 0,9 д. а.).
8. **Глобальні чинники та ризики ендегенного розвитку регіонів України:** наукове видання / наук. ред. М. І. Мельник; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 150 с. (Ум.-друк. арк. – 16,7 д. а.). Серія «Проблеми регіонального розвитку». ISBN 978-966-02-4252-4 (серія), 978-617-14-0033-7 (електронне видання).
9. **Попадинець Н. М., Войтенко О. А. Напрями та інструменти удосконалення регулювання регіональних ринків споживчих товарів в умовах пандемії COVID-19:** електронне наукове видання / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 52 с. (Ум.-друк. арк. – 3,1 д. а.). ISBN 978-617-14-0035-1.
10. **Біль М. М., Махонюк О. В., Мульська О. П., Бараняк І. Є., Карп'як М. О. Міграційна мобільність молоді: результати соціологічного дослідження та нові виклики в умовах війни:** науково-аналітична доповідь / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 72 с. (Ум.-друк. арк. – 4,1 д. а.). Тираж – 100 прим. ISBN 978-966-02-9951-1.
11. **Стратегічне оцінювання функціональних типів територій: потенціал та ризики розвитку:** науково-аналітична доповідь / наук. ред. І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 137 с. (Ум.-друк. арк. – 10,5 д. а.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-617-14-0038-2 (електронне видання).
12. **Організаційно-економічні засади формування систем управління відходами в регіонах України:** науково-аналітична доповідь / наук. ред. І. А. Колодійчук; ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2022. 173 с. (Ум.-друк. арк. – 11,68 д. а.). (Серія «Проблеми регіонального

розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-617-14-0031-3 (електронне видання).

Інститут видає *щоквартальний науково-практичний журнал «Регіональна економіка»*, який внесений до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук. Журнал з 2012 року включений до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

У 2022 р. вийшло чотири номери журналу загальним обсягом 43,57 д. а.

Інститутом видається *збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України»* Збірник наукових праць внесений до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук, наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2016 р. №820. З 2014 року збірник включений до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

Протягом 2022 року надруковано 7 випусків збірника загальним обсягом 42,90 д. а.

У 2022 р. науковцями Інституту опубліковано 208 статей, у т. ч.:

- 35 статей у періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science (8 – у вітчизняних, 27 – у закордонних);

- 173 статті у фахових періодичних виданнях, що входять до інших міжнародних наукометричних баз (153 – у вітчизняних, 20 – у закордонних виданнях);

а також 168 тез у матеріалах конференцій (у т. ч. 12 – закордонних),.

Загальний обсяг опублікованої наукової продукції Інституту за 2022 рік становив 558,12 д. а., з них співробітникам Інституту належить 475,68 д. а.

VIII. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом 2022 р. міжнародне наукове співробітництво Інституту здійснювалося як на основі прямих двосторонніх зв'язків, так і в рамках діючих угод про наукову співпрацю з такими закордонними установами:

- Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук (м. Варшава);
- Інститутом географії та просторового за господарювання Польської академії наук (м. Варшава);
- Державною вищою технічно-економічною школою (м. Ярослав, Польща);
- Лодзьким університетом (Польща);
- Вищою економічною школою в Білостоку (Польща);
- Жешувським університетом (Польща);
- Інститутом єврорегіональних досліджень Університету Орадя (м. Орадя, Румунія);
- Національним інститутом економічних досліджень (м. Кишинів, Молдова);
- Факультетом готелярства та туризму Університету в Крагуєвцях (Сербія);
- Вищою банківською школою в Познані (Польща);
- Факультетом управління Ченстоховської політехніки (Польща);
- Лодзьким технічним університетом (Польща).
- Академією державного управління (м. Кишинів, Молдова).

Основними формами міжнародної співпраці Інституту є: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів; публікація статей у виданнях установ-партнерів; здійснення наукових досліджень визначеної тематики; підготовка та реалізація спільних проектів, підготовка спільних публікацій, академічний обмін тощо. У зв'язку із військовою агресією російської федерації можливості міжнародного співробітництва Інституту у звітному році були суттєво обмежені.

Інститут був безпосереднім співорганізатором 9 міжнародних конференцій, круглих столів та семінарів (які проводилися в гібридному режимі або онлайн).

Основними тематичними напрямками міжнародного наукового співробітництва Інституту у звітному році були:

- Проблеми суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва;
- Розвиток економіки, управління та фінансів в умовах нестабільності та російської агресії.
- Соціально-економічні дослідження сільських територій.

З проблематики *суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва*. Інститут співпрацював із науковими установами сусідніх країн – членів ЄС та Молдови у формі здійснення спільних наукових досліджень, проведення спільних наукових заходів, публікацій у виданнях установ-партнерів, стажування тощо.

Так, 26-27.01.2022 р. у м. Чернівці Інститутом спільно із НДІ європейської інтеграції та регіональних досліджень Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича було проведено Міжнародний науково-практичний семінар «Транскордонна співпраця – випробування кризами: пошуки більшої ефективності та результативності»/ «Cross-border cooperation – tested by crises: searching for greater efficiency and effectiveness». До участі у цьому заході долучилися дослідники п'яти країн Європи (України, Молдови, Румунії, Польщі, та Білорусі), зокрема представники: Університету Орадя (Румунія), Інституту єврорегіональних студій (Румунія), Університету Дебрецена (Угорщина), Варшавської вищої школи економіки (Польща), Академії державного управління (Молдова). За результатами міжнародного науково-практичного семінару опубліковано тези доповідей.

8.12.2022 р. в онлайн-форматі Інститутом проведено круглий стіл «Вантажопотоки через наземний кордон між Україною та ЄС: сучасні тенденції та перспективи»/ «Freight traffic flows across EU-Ukraine: current trends and future prospects», до участі у якому долучилися науковці Польщі, Угорщини, Словаччини та Румунії. Учасники заходу обговорили шляхи підвищення пропускної спроможності існуючих пунктів пропуску для вантажних перевезень на кордоні Україна – ЄС, вузькі місця транспортної інфраструктури в прикордонних областях України. Науковці Інституту представили результати дослідження щодо завантаженості автомобільних та залізничних пунктів пропуску на кордоні Україна-ЄС. Партнери з країн-членів ЄС представили доповіді у яких висвітлено поточний стан транспортної мережі

(автомобільна та залізнична), розвиток інфраструктури зі свого боку кордону, а також регіональну, національну та правову базу ЄС щодо перспектив збільшення пропускної спроможності існуючих пунктів пропуску або відкриття нових на сухопутному кордоні Польщі / Словаччини / Угорщини / Румунії з Україною. Участь у роботі круглого столу взяли також представники регіональних органів влади та митної служби.

9.06.2022 р. в режимі он-лайн в Zoom-форматі Інститутом організовано та проведено дискусійну платформу на тему «Імперативи та безпекові пріоритети збереження і розвитку продуктивної спроможності регіонів України в умовах війни». До участі в дискусійній платформі долучились представники наукових шкіл з різних регіонів України (Києва, Львова, Кривого Рогу, Запоріжжя, Тернополя та Жешува (Польща)) та широкого спектра економічних напрямів і спеціальностей.

З цієї проблематики науковці Інституту взяли участь у низці закордонних конференцій, зокрема, у: Міжнародній науковій конференції «European Union security strategy in the context of the metamorphoses of international relations» / «Стратегія безпеки Європейського Союзу в контексті метаморфоз міжнародних відносин» (Кишинів, 22.04.2022; онлайн); Весняній школі у Болівії «Кордони та проблеми громадян: порівняльний погляд між Європейським Союзом та регіоном Латинської Америки в епоху COVID 19» (20.09.2022; онлайн); Міжнародній науковій конференції «Територіальна та міжорганізаційна співпраця» (Бренна (Польща), 27-29.09.2022) та ін.

За результатами спільних досліджень спільно з румунськими науковцями опубліковано монографію англійською мовою «Promoting the European integration processes in the Eastern Partnership countries: national and regional policy instruments» (*Сприяння євроінтеграційним процесам у країнах Східного партнерства: національні та регіональні інструменти політик*) / Edited by Khrystyna Prytula and Ioan Horga. NAS of Ukraine. SI «Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy of NASU». Lviv, 2022. 224 p.

У 2022 р. розвивалася також співпраця з польськими установами з проблематики розвитку економіки, управління та фінансів в умовах нестабільності та російської агресії.

Так, 22.09.2022 р. проведено XII Міжнародну наукову конференцію «Economics, finance and management in conditions of uncertainty» / «Економіка, фінанси і управління в умовах

невизначеності» (в режимі он-лайн), організовану Інститутом спільно з Вищою банківською школою в Познані (Республіка Польща). Співорганізаторами конференції виступили: Ченстоховська політехніка, Жешувський університет (Інститут економіки і фінансів), Люблінська політехніка. Учасники конференції обговорили перспективи подальшої наукової співпраці в дослідженні актуальних питань сучасного розвитку економічних систем в умовах подолання глобальних криз, зокрема спровокованих і поглиблених російською військовою агресією.

Спільно із факультетом менеджменту Ченстоховської політехніки, факультетом менеджменту Варшавської політехніки, Вищою банківською школою в Познані (Хожувським відділенням) 26.09.2022 р. проведено в онлайн-форматі XI Міжнародну наукову конференцію «Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування»/ «Sustainable development in management and finance: science-business-self-governance». Участь у роботі конференції взяли понад 50 науковців з України, Польщі, ФРН, Італії, Чехії, Данії, Румунії, Литви, Туреччини, Бахреїну, Нігерії, Кенії.

У видавництві Вищої банківської школи (Познань) опубліковано спільну монографію: Svitlana Ishchuk, Wieslava Caputa, Lyubomyr Sozansky. *Mechanical engineering of Ukraine and Poland in the conditions of global economic changes (Машинобудування України та Польщі в умовах глобальних економічних змін.)*.

Науковці Інституту в режимі онлайн взяли участь низці закордонних конференцій, зокрема у: Міжнародній конференції «Wyzwania logistyki we wspolczesnem swiecie» / «Логістичні виклики у сучасному світі» (Варшава, 20.01.2022); IV науковій конференції «Wartość w biznesie» / «Цінність у бізнесі» (28-29.04.2022); II Міжнародній науково-практичній конференції «Concepts for the Development of Society's Scientific Potential» / «Концепції розвитку наукового потенціалу суспільства» (Прага, 19-20.05.2022); Ketagalan Forum – 2022: Indo-Pacific Security Dialogue Agenda / Кетагаланський форум – 2022: Індійсько-тихоокеанський діалог з безпеки (Тайбей, 26.07.2022); II internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz (II Міжнародній науково-практичній конференції «Basics of modern scientific research» / «Основи сучасних наукових досліджень») (Цюріх, 12.08.2022); 2nd International Scientific Conference on Environmental Sustainability in Natural Resources Management / 2-га Міжнародна науково-практична конференція «Екологічна стійкість у сфері управління природними ресурсами» (Рига, 1.11.2022); 8th Central

European Conference in Regional Science «Resilience of cities and regions in an uncertain time» /8-ма Центральноєвропейська конференція з регіональних досліджень «Стійкість міст і регіонів у час невизначеності» (Познань, 21-23.11.2022) та ін.

За тематикою *соціально-економічні дослідження сільських територій* науковці Інституту співпрацювали із Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук (Варшава) у рамках угоди про співпрацю.

Загалом за звітний період науковці Інституту взяли участь у 55 міжнародних конференціях, круглих столах, семінарах, в тому числі 21 – закордонних (переважно, в режимі онлайн). За 2022 рік науковцями Інституту опубліковано за кордоном: спільну монографію; 4 розділи / параграфи в колективних монографіях (у т.ч. 1 – у монографічній серії, що індексується наукометричною базою Scopus), 47 статей (у т.ч. 27 – у зарубіжних періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Web of Science та / або Scopus) та 12 тез загальним обсягом 67,74 д. а.

Д.е.н., проф. Стадницький Ю. І. здійснив викладання навчального курсу «Географія бізнесу» в Українському вільному університеті у Мюнхені (Німеччина) / Ukrainische Freie Universität (онлайн, листопад – грудень 2022 р.).

У 2022 році Інститут завершив виконання міжнародного проекту «Стимулювання місцевого економічного зростання в прикордонних регіонах у процесі інтеграції до ЄС: кращі практики країн Східного партнерства» (грант Програми Європейського Союзу ЕРАЗМУС+), який був спрямований на поглиблення і поширення європейських знань щодо шляхів покращення економічного зростання місцевих громад у прикордонних регіонах країн Східного партнерства. Учасниками проекту були наукові установи Румунії, Польщі, Угорщини та Молдови. Незважаючи на те, що проект завершився цього року, співробітники Інституту продовжують активно співпрацювати із партнерами: приймають активну участь у конференціях, круглих столах, семінарах, які проводять дані установи, публікують наукові статті в іноземних журналах, працюють над новими спільними проектами.

За результатами конкурсу проектів Вишеградського фонду (Visegrad+ Grants 2022) одним із переможців стала грантова заявка від Інституту «Increasing the capacity of freight transportation infrastructure on EU-Ukraine borders» («Розвиток інфраструктури вантажних перевезень

вздовж кордону ЄС з Україною»). Проект буде реалізовано спільно із Університетом – Вища школа бізнесу (WSB University, Poland), Інститутом географії Словацької академії наук (Institute of Geography of the Slovak Academy of Sciences, Slovakia), Університетом Дебрецена (University of Debrecen, Hungary), та Університетом Орадя (University of Oradea, Romania). Проект буде реалізовано протягом жовтня 2022 р. – березня 2024 р. У 2022 році у співпраці з партнерами проведено робочу зустріч та круглий стіл на тему «Вантажопотоки між Україною та ЄС: сучасний стан та майбутні перспективи».

У 2022 році спільно із Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук також виконувався науковий проект «Українсько-польські міграційні процеси: вплив на розвиток сільських територій» (протокол до Договору про наукову співпрацю між Польською АН та НАН України від 11.08.2021 за результатами спільного конкурсу Національної академії наук України та Польської академії наук, на період 2022-2024 рр.). В рамках проекту у звітному році забезпечувалася підтримка академічних обмінів для проведення спільних досліджень та участі в наукових заходах установ-партнерів, зокрема участі науковців Інституту в Міжнародному семінарі «XXV Варшати економістів-аграрників» / «XXV Workshop of agricultural economists».

Активну участь розвитку міжнародного співробітництва установи беруть молоді вчені. Рала молодих вчених Інституту долучилася до підготовки та проведення 3 міжнародних наукових конференцій молодих вчених. 2 молодих науковців взяли участь в Міжнародному семінарі «XXVI Варшати економістів-аграрників» / «XXVI Workshop of agricultural economists». Загалом молоді вчені Інституту взяли участь в роботі 18 міжнародних конференцій, у т. ч. 4 закордонних. 2 молодих вчених установи пройшли закордонне стажування (онлайн): у Державній вищій технічно-економічній школі (Ярослав, Республіка Польща).

Загалом 3 науковців Інституту пройшли стажування у польських ВНЗ. Крім того, к.е.н., с.досл. Ткач С.М. пройшла міжнародні стажування: в Інституті міських та регіональних досліджень Австрійської академії наук, м. Відень, Австрія (02.05. – 04.09.2022 р.); в Інституті просторового планування Віденського технологічного університету, м. Відень, Австрія (07.11.2022 р. – 31.01.2023 р.).

9 дослідників установи є членами чи експертами міжнародних наукових об'єднань, експертних комісій, редколегій наукових видань зокрема:

- директор Інституту, д.е.н., проф. Кравців В. С. є дійсним членом Європейської Академії природничих наук (м. Ганновер);
- к.е.н. Левицька О. О. – Асоціації регіонального розвитку (Regional Studies Association – RSA, Великобританія);
- д.е.н. Притула Х. М. – редколегії журналу «Eurolimes» (Румунія, Інститут єврорегіональних студій (Орадя);
- д.е.н. Риндзак О. Т. – редколегії міжнародного журналу «Economics (ECO)» (Science Publishing Group, USA);
- д.е.н., проф. Мокій А. І. – редколегії журналу «Barometr Regionalny. Analizy i Prognozy» (Республіка Польща, Вища школа управління та адміністрації (Замосць));
- к.е.н. Л. Й. Созанський – редколегії журналу «Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu» (Республіка Польща);
- д.е.н. Попадинець Н. М. – редколегії журналу «Economic and Regional Studies» (Республіка Польща);
- к.ф.-м.н. Демченко В. В. – редакційної ради журналу «Biuletyn Uniejowski» / «Унейовський бюлетень» (Лодзь, Республіка Польща).

Окрім того, д.е.н. Тимечко І. Р. є національним консультантом у сфері демократичного врядування в Україні Ради Європи, к.е.н. Левицька О. О. – входить до складу міжнародної бази рецензентів *Reviewer Credits*,

ІХ. КАДРИ

На кінець 2022 року в Інституті працювало 110 працівників (з них сумісників – 16).

Серед 72 наукових працівників (сумісників – 12) докторів наук – 24 (сумісників – 8), кандидатів наук – 40 (сумісників – 4).

Середній вік (без сумісників) докторів наук – 53 роки, кандидатів наук – 43 роки, наукових працівників – 45 років.

Відомості про роботу аспірантури та докторантури

В Інституті здійснюється підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів через аспірантуру відповідно до отриманих ліцензій на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти на третьому (науково-освітньому) рівні вищої освіти: із спеціальності 051 – Економіка, галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки, з ліцензованим обсягом 15 осіб (згідно наказу Міністерства освіти і науки України № 816 від 08.07.2016 р. «Про затвердження рішень ліцензійної комісії Міністерства від 08.07.2016 р.»); та із спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, галузь знань 07 – Управління та адміністрування, з ліцензованим обсягом 15 осіб (згідно наказу Міністерства освіти і науки України № 933 від 03.08.2016 р. «Про затвердження рішень ліцензійної комісії Міністерства від 02.08.2016 р.»), а також через докторантуру.

У 2022 р. на навчання в аспірантуру Інституту прийнято за державним замовленням із відривом від виробництва 3 аспіранти (2 особи за спеціальністю 051 – Економіка, галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки і 1 особу за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, галузь знань 07 – Управління та адміністрування), а також 16 аспірантів за кошти фізичних осіб (з них 3 осіб за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, галузь знань 07 – Управління та адміністрування).

У 2022 р. в докторантуру Інституту прийнято 2 докторанти: 1 – за державним замовленням та 1 – за контрактом).

Загалом, станом на 31.12.2021 р. в аспірантурі Інституту навчається 33 аспіранти, у тому числі: 11 – з відривом від виробництва (за державним замовленням) та 22 аспіранти за контрактом.

У докторантурі Інституту перебувають 4 особи: 2 докторанти – за державним замовленням та 2 докторанти – за контрактом.

Робота з науковою молоддю

На кінець 2022 р. в Інституті працювало 20 молодих, у т. ч. 10 аспірантів.

В Інституті функціонує Рада молодих вчених (голова Ради – д.е.н. Мульська О. П.), яка здійснює роботу із залучення наукової молоді до участі у наукових конференціях, круглих столах, науково-практичних семінарах та тренінгах для молодих вчених, інформує та популяризує різні форми (державні, академічні, міжнародні) підтримки молодих вчених, а також забезпечує співробітництво з радами молодих вчених вищих навчальних закладів і академічних установ.

Протягом 2022 року за участю Ради молодих вчених Інституту в Інституті проведено низку заходів із залученням наукової молоді, зокрема:

- 3 міжнародні наукові конференції молодих вчених в рамках ННК «Економосвіта».
- 2 науково-практичні семінари для молодих вчених установи.
- подання на конкурси на здобуття грантів та премій для молодих вчених.

У звітному році молоді науковці Інституту:

- д.е.н., с.н.с. Біль М. М., к.е.н. Бараняк І. Є. отримали Премію Президента України для молодих вчених за цикл наукових праць «Міграційна активність населення України: соціально-економічні виклики та механізми регулювання»;
- к.е.н. Лещух І. В. висунута на конкурс із здобуття премії НАН України для молодих учених за цикл праць «Потенціал сфери фінансових послуг регіонів України: ефективність використання та механізми детінізації в умовах глобальної нестабільності».
- д.е.н. Попадинець Н. М., інж. I категорії Войтенко О. А. – виконували НДР молодих вчених НАН України «Регулювання регіональних ринків споживчих товарів в умовах пандемії Covid-2019»;
- д.е.н. Біль М. М., д.е.н. Мульська О. П., к.е.н. Бараняк І. Є., к.е.н. Махонюк О. В., к.е.н. Карп'як М. О. – виконували НДР в рамках гранту НАН України дослідницьким групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками науки і техніки на 2021-2022 рр. «Міграційна мобільність молоді Карпатського регіону України: проблеми збереження та розвитку людського потенціалу»;

У 2022 році стипендію Президента України отримували: к.е.н. Лещух І. В. (по жовтень 2022 р.), м.н.с. Демедюк О. П. (по квітень

2022 р.), д.е.н., с.д. Мульська О. П. та к.е.н. Нестор О. Ю. (з листопада 2022 р.).

Стипендію НАН України отримував: к.е.н. Бараняк І. Є.

Підготовка спеціалістів спільно із закладами вищої освіти

У галузі підготовки наукових кадрів діяли 1 багатосторонній договір (щодо створення науково-навчального комплексу «Економосвіта, 2003 р.) та низка двосторонніх договорів з вищими навчальними закладами та науковими установами.

Так, з питань навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти діють договори про співпрацю із Київським університетом права Національної академії наук України (з 2016 р.), Львівським торговельно-економічним університетом (з 2016 р.), Українським католицьким університетом (з 2016 р.). З 2021 р. діють договори про співпрацю у сфері підготовки докторів філософії, проходження педагогічної практики та стажування аспірантів та викладачів із: Університетом банківської справи, Львівським національним університетом ім. І. Франка, Західноукраїнським національним університетом, Чернівецьким національним університетом ім. Ю. Федьковича.

Також діють угоди про співпрацю із: Львівським національним університетом ім. І. Франка на проведення практики (стажування) студентів; Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу; Східноєвропейським національним університетом імені Лесі Українки; Луцьким національним технічним університетом; Мукачівським державним університетом; Університетом державної фіскальної служби України.

Відзнаки вчених Інституту у 2022 році:

- Указом Президента України Володимира Зеленського №809/2022 від 30 листопада 2022 р. Премію Президента України для молодих вчених 2022 року за роботу «Міграційна активність населення України: соціально-економічні виклики та механізми регулювання» присуджено авторському колективу молодих науковців Інституту у складі: д.е.н., с.н.с. Біль М. М. та к.е.н. Бараняка І. Є.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

У 2022 році Інститут здійснював наукові дослідження, спрямовані на:

дослідження особливостей та закономірностей трансформації сучасної моделі просторового розвитку в умовах нових викликів; розробку науково-методичних засад оцінювання продуктивної спроможності економіки регіонів; виявлення загроз та ризиків ендогенного розвитку регіонів України в умовах воєнного стану; дослідження впливу нестабільності на фінансове забезпечення розвитку територій; стратегічне оцінювання територій різних функціональних типів в контексті наявних ризиків та потенціалу розвитку в умовах російської агресії; обґрунтування векторів структурної трансформації промисловості з урахуванням зовнішніх впливів; розроблення інструментарію оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіону; обґрунтування наукових засад підвищення ефективності механізмів управління активами територіальних громад; аналіз стану та тенденцій поширення соціальної вразливості населення в умовах російської агресії; розробку наукових засад формування організаційно-економічного механізму системи управління відходами; обґрунтування моніторингу міграційної мобільності молоді та демографічне прогнозування для областей Карпатського регіону; визначення перспектив економічного розвитку прикордонних областей Західного регіону України на основі використання їх логістично-транспортної інфраструктури; дослідження методів та інструментів регулювання регіональних споживчих ринків в Україні в умовах введення воєнного стану.

Після введення воєнного стану в Інституті було запроваджено дистанційний режим роботи для наукових працівників та відкореговано робочі плани з виконання НДР шляхом їх актуалізації до умов сьогодення, пов'язаних із широкомасштабною агресією з боку російської федерації.

Виконувалось 13 НДР програмно-цільової та конкурсної, відомчої тематик НАН України. Виконувалися також 2 проекти за грантами міжнародних організацій – програми ЄС «Еразмус +» та Вишеградського фонду. Внаслідок введення воєнного стану та суттєвого скорочення фінансових можливостей потенційних замовників у звітному році виконано лише 1 НДР госпдоговірної тематики.

Результати фундаментальних та прикладних досліджень висвітлені у монографіях, наукових виданнях, статтях, доповідях, науково-

методичних та експертно-аналітичних матеріалах, апробовані на комунікативних заходах міжнародного й вітчизняного рівнів. У звітному році зменшилася кількість впроваджень розробок Інституту, що пов'язано із завантаженістю органів центральної та регіональної влади оперативними проблемами функціонування держави та регіонів в умовах війни.

В процесі виконання наукових робіт та впровадження їх результатів Інститут координував свою діяльність із Відділенням економіки НАН України та співпрацював із органами центральної, регіональної та місцевої влади, підприємницькими структурами та неурядовими організаціями.

У сфері видавничої діяльності забезпечено публікацію монографій, наукових та науково-аналітичних видань, наукових доповідей, підготовлених науковцями установи. Підтримується регулярний випуск періодичних фахових наукових видань Інституту – журналу «Регіональна економіка» та збірника наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України». продовжилася практика публікацій науковців Інституту у виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science.

Інститут здійснював підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації через докторантуру та аспірантуру (на основі ліцензій на провадження освітньої діяльності на третьому (науково-освітньому) рівні вищої освіти) та співпрацював з вищими навчальними закладами Міністерства освіти і науки України, зокрема в рамках в рамках науково-навчального комплексу «Економосвіта».

У сфері міжнародного наукового співробітництва основна увага була приділена підготовці та реалізації спільних проектів, організації спільних наукових конференцій (в онлайн-форматі), публікації результатів досліджень співробітників Інституту за кордоном.

Кадрова політика в Інституті у звітному році була спрямована на збереження кадрового потенціалу установи в умовах війни. Зберігається тенденція щодо зменшення кількості молодих науковців віком до 35 років.

В умовах сьогодення надзвичайно актуальним залишається питання фінансового забезпечення діяльності Інституту. У зв'язку із суттєвими обмеженням в умовах воєнного стану обсягів бюджетного фінансування державної, конкурсної та програмно-цільової тематики НАН України, питання фінансування досліджень, оплати праці працівників та утримання установи у 2023 році може суттєво загостритися. До цього

додаються проблеми скорочення в умовах воєнного стану фінансових можливостей потенційних замовників НДР госпдоговірної тематики.

В контексті завдань, які ставляться перед економічною наукою в сучасних умовах, особлива увага у діяльності Інституту у 2023 році буде звернута на:

- здійснення на високому науковому рівні досліджень, які відповідають головним напрямам наукової діяльності Інституту;
- проведення роботи щодо залучення коштів за рахунок виконання НДР конкурсної та госпдоговірної тематики, а також проектів за рахунок грантових коштів з національних і зарубіжних джерел;
- зростання обсягів публікацій матеріалів досліджень у рейтингових вітчизняних та іноземних наукових періодичних виданнях, а також впровадження результатів досліджень на рівні центральних органів виконавчої та законодавчої влади;
- активізацію зусиль у питаннях спільної підготовки та реалізації проектів в рамках наукових програм ЄС;
- підготовку наукових кадрів через аспірантуру та докторантуру.

ДОДАТКИ

СТРУКТУРА

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»
(на 1.01.2023 р.)

	Рік утворення	Керівник, прізвище, науковий ступінь, звання	Напрямок досліджень
1	2	3	4
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»	1964 1994	КРАВЦІВ Василь Степанович, д.е.н., професор	Наукові засади розвитку регіональної політики та територіальних суспільних систем; еколого-економічні проблеми та перспективи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіонів України, сталого розвитку гірських територій; фінансові ресурси регіону та проблеми його інноваційно-інвестиційного забезпечення; перспективи розвитку транскордонного співробітництва та підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій; соціально-демографічний потенціал регіонів та міграційні процеси; прогнозування розвитку сільських територій; розвиток виробничої сфери та інвестиційна діяльність в регіонах; формування та реалізація регіональної структурної політики.
1. Відділ регіональної екологічної політики та природо-користування	1980	КРАВЦІВ Василь Степанович, д.е.н., професор	Проблеми екологічної безпеки гірських і транскордонних регіонів та шляхи їх вирішення; теоретико-методологічні засади формування та механізми реалізації регіональної екологічної політики, наукове забезпечення розробки регіональних екологічних програм; обґрунтування стратегії використання природно-ресурсного потенціалу регіону; наукові основи та механізми сталого розвитку гірських територій, екологічні інновації.
2. Відділ регіональної економічної політики	2009	ШУЛЬЦ Світлана Леонідівна, д.е.н., професор	Теоретичні та прикладні аспекти формування та реалізації державної регіональної економічної політики в умовах формування моделі сталого, розумного та інклюзивного зростання; розробка інструментарію організаційно-ресурсного забезпечення регулювання регіонального

			розвитку; аналіз і оцінка економічного потенціалу регіонів та визначення напрямів активізації інноваційної діяльності в регіонах; розробка стратегій соціально-економічного розвитку регіонів та програмно-проектних документів з проблем регіонального розвитку.
3.Відділ просторового розвитку	2005	МЕЛЬНИК Мар'яна Іванівна д.е.н., професор	Теоретичні та методологічні засади просторового розвитку та організації економіки територіально-суспільних систем (ТСС) різних ієрархічних рівнів (громад, міст, районів, регіонів); дослідження інституційних, просторових, економічних, інноваційно-технологічних та структурно-функціональних трансформацій і дисбалансів територіального розвитку; розробка методичних підходів до оцінювання соціально-економічного потенціалу та ефективності розвитку різних ТСС; дослідження сучасних тенденцій розвитку урбаністичних процесів; обґрунтування перспективних напрямів, механізмів та інструментів просторового розвитку, в т.ч. його інституційного проектування; розробка стратегічних і програмних документів соціально-економічного розвитку різних ТСС.
– Сектор транскордонного співробітництва	1975	ПРИТУЛА Христина Мирославівна д.е.н., с.н.с.	Теоретико-методологічні засади розвитку транскордонних регіонів та транскордонних ринків в умовах глобалізації світових економічних процесів; прогнозно-аналітичне обґрунтування стратегій підвищення конкурентоспроможності прикордонних регіонів України; розробка спільних стратегій розвитку транскордонних регіонів за участі прикордонних територій України; створення та науково-експертний супровід інформаційно-аналітичних платформ у сфері функціонування транскордонних ринків; розробка систем управління транскордонними екосистемами; дослідження сучасних форм просторової організації економічної діяльності у транскордонному просторі

4. Відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіону	2009	ВАСИЛЬЦІВ Тарас Григорович, д.е.н., професор	Теоретико-методологічні та прикладні засади дослідження проблем людини і середовища її життєдіяльності, відтворення людського потенціалу, формування і реалізації механізмів та інструментів регіональної соціальної та гуманітарної політики, подолання дисбалансів і проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, зокрема у сферах відтворення населення, трудового потенціалу, міграційних процесів, ринку праці та зайнятості.
5. Відділ регіональної фінансової політики	1990	СТОРОНЯНСЬКА Ірина Зіновіївна, д.е.н., професор	Наукові засади формування та реалізації регіональної фінансової політики, фінансово-кредитні механізми забезпечення регіонального розвитку; джерела формування та напрямки реалізації фінансового потенціалу регіонів; особливості управління фінансами територіальних громад та міжбюджетні відносини в умовах реалізації адміністративно-територіальної реформи; моніторинг місцевих бюджетів регіону та оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів.
6. Відділ проблем реального сектору економіки регіонів	1996	ІЩУК Світлана Олексіївна, д.е.н., професор	Розробка моделей оптимізації структури економіки регіонів України на засадах Європейської платформи смарт-спеціалізації; формування системи пріоритетів імпортозаміщення та визначення перспективних напрямків нарощення експортного потенціалу регіонів; обґрунтування стратегічних орієнтирів розвитку машинобудування на основі комплексних оцінок ланцюгів доданої вартості та інвестиційно-інноваційного потенціалу регіонів; розробка регіональних стратегій розвитку будівельної індустрії і транспортно-логістичних систем на засадах міжсекторальної та міжрегіональної взаємодії; створення інформаційно-аналітичної платформи для стимулювання капіталовкладень у реальний сектор економіки, виходячи з пріоритетів регіонального розвитку; розробка економіко-математичних методів та моделей удосконалення виробничого, операційного та фінансового менеджменту на мікрорівні.

ВПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВИХ РОЗРОБОК

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Підготовлено і подано розробок	76	57	56	56	47	53	55	73	109	37
З них впроваджено:	45	39	39	47	37	37	44	58	77	27
<i>в т. ч. на рівні центральних органів влади</i>	15	9	12	13	12	18	19	19	22	13

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Монографії	20	11	14	11	8	4	12	7	8	8
Наукові видання та доповіді	-	4	6	3	5	8	10	16	13	11
Брошури	8	12	4	3	8	4	3	3	2	1
Довідники	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Підручники	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Навчальні посібники	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Наукові статті, у т. ч.	387	360	266	237	232	223	232	238	267	208
в Україні	323	283	227	184	186	189	186	168	168	161
за кордоном	64	77	39	53	46	34	48	70	84	47
у період видань, що індексуються в Web of Sciences та Scopus	X	X	X	X	6	3	10	34	57	35

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНСТИТУТУ

Рік	Кількість співробітників	Кількість наукових співробітників	Кількість докторів наук	Кількість кандидатів наук
2013	131	78	18	42
2014	122	77	18	38
2015	114	69	12	43
2016	113	73	14	43
2017	109	70	15	39
2018	113	73	18	43
2019	109	68	16	41
2020	111	71	21	40
2021	106	69	23	39
2022	110	72	24	40

ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Аспіранти, всього	21	22	24	21	15	12	15	14	13	33
у т. ч. з відривом від виробництва	9	9	13	13	12	11	15	13	10	11
Докторанти	5	4	4	6	4	2	3	4	4	4

Обсяг фінансування Інституту за період 2013-2022 рр. (тис. грн.)

Вид тематики	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Фундаментальні дослідження	5285,1	5203,8	5003,2	3193,5	4184,6	4960,2	4317,6	5920,3	7320,2	6036,8
Прикладні дослідження та розробки	1348,0	1549,3	1476,1	2440,7	3114,6	4798,1	7710,6	6978,0	9151,6	9232,4
Договірні тематика	47,0	48,5	176,5	250,0	40,0	861,4	1012,6	147,9	2536,9	616,5
Загальне фінансування	6680,1	6801,6	6655,8	5884,2	7339,2	10619,7	13040,8	13046,2	19008,7	15885,7

**КОНФЕРЕНЦІЇ, НАРАДИ, СЕМІНАРИ, ОРГАНІЗАТОРОМ АБО
СПІВОРГАНІЗАТОРОМ ЯКИХ ВИСТУПАТИМЕ ІНСТИТУТ У 2023 РОЦІ**

№ з / п	Назва	Дата проведення	Місце проведення*	Відповідальні за організацію від Інституту	Співорганізатори
1.	Тренінг «Методи соціально-економічного прогнозування»	лютий	м. Львів	Мульська О. П.	
2.	Міжнародна наукова конференція «Підприємство і регіон в умовах кризи»	березень	в онлайн-форматі	Шульц С. Л., Мицишин І. Р.	Інститут економіки та фінансів Жешувського університету (Польща); Факультет менеджменту Варшавської Політехніки (Польща)
3.	VII Міжнародна наукова конференція «Перспективи розвитку підприємництва з глобальної перспективи»	березень	в онлайн-форматі	Іщук С. О., Мицишин І. Р.	Факультет менеджменту Лодзького університету (Польща); Університет Еге (Туреччина) Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)
4.	Міжнародна науково-практична інтернет-конференція молодих учених «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення»	квітень	в онлайн-форматі	Мульська О. П.	Навчально-науковий Інститут економіки і менеджменту НУ «Львівська Політехніка»; Рада молодих вчених Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця
5.	Науково-практичний семінар «Розвиток емоційного інтелекту в умовах невизначеності»	травень	м. Львів	Мульська О. П.	Міжнародна Професійна Асоціація Коучів і Тренерів
6.	Круглий стіл «Мультиmodalні термінали на території України та країн ближнього зарубіжжя»	червень	в онлайн-форматі	Притула Х. М.	Університет – Вища школа бізнесу (Варшава, Польща); Інститут географії Словацької академії наук (Братислава,

					Словаччина); Університет Дебрецена (Угорщина); Університет Орадя (Румунія)
7.	Всеукраїнська науково-практична конференція «Теорія і практика управління в умовах суспільних викликів і трансформацій».	червень	м. Львів	Васильців Т. Г., Левицька О. О.	Міжрегіональна академія управління персоналом
8.	Науково-практичний семінар «Work-war-education balance: сучасні навички для науковців»	вересень	м. Львів	Мульська О. П.	Міжнародна Професійна Асоціація Коучів і Тренерів
9.	Науково-практичний семінар «Сталий поступ регіонів та громад в умовах невизначеності: стан, виклики, сценарії відновлення»	жовтень	м. Львів	Возняк Г. В., Сторонянська І. З.	
10.	Міжнародна конференція «Перспективи розбудови інфраструктурної спроможності вантажних коридорів у прикордонній зоні Україна-ЄС»	листопад	м. Домброва Гурнича, (Польща), м. Львів (Україна)	Притула Х. М.	Університет – Вища школа бізнесу (Варшава, Польща); Інститут географії Словацької академії наук (Братислава, Словаччина); Університет Дебрецена (Угорщина); Університет Орадя (Румунія)
11.	III Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи»	листопад	м. Львів	Сторонянська І. З., Мульська О. П.	Львівський торговельно-економічний університет, Львівський національний університет ім. І. Франка

**ПЛАН ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДУ «ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М. І. ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ» НА 2023 РІК**

№ п / п	Назва видання	Вид видання	Термін виконання	Відповідальні виконавці
1	2	3	4	5
Книжкова серія «Проблеми регіонального розвитку» Головний редактор серії: д.е.н., проф. Кравців В. С. (ISBN 978-966-02-4252-4)				
1.	Територіальний розвиток, природне довкілля, економіка: наукові розвідки	монографія	травень	Жук П. В.
2.	Поведінкові детермінанти нестійкої економіки регіонів та територіальних громад: фінансові аспекти та діалектика взаємодії	колективна монографія	жовтень	Возняк Г. В.
3.	Соціальна вразливість населення Карпатського регіону України: стан, виклики, сценарії послаблення	наукове видання	жовтень	Васильців Т.Г.
4.	Зміна моделі просторового розвитку економіки України в воєнних та повоєнних умовах: тренди, ризики, напрямки регулювання	наукове видання	листопад	Сторонянська І. З.
5.	Чинники продуктивної спроможності регіонів України в умовах рецесії та структурних змін	наукове видання	листопад	Шульц С. Л.
6.	Соціальна вразливість населення Карпатського регіону України: пріоритети та інструментарій подолання викликів і загроз	колективна монографія	листопад	Васильців Т.Г.
7.	Монографія «Забезпечення резильєнтності ендегенного розвитку регіонів України в умовах війни та повоєнного відновлення»	колективна монографія	грудень	Мельник М. І.

Книжкова серія «Регіони: моніторинг, прогнози, моделі»				
Головний редактор серії: д.е.н., проф. Іщук С. О. (ISBN 978-966-02-4250-0)				
1.	Структурна трансформація промислового сектора економіки України: регіональний вимір	колективна монографія	вересень	Іщук С. О.
Книжкова серія «Транскордонне співробітництво»				
Головний редактор серії: д.е.н., с.н.с. Притула Х. М. (ISBN 978-966-02-4251-7)				
1.	Концептуальні засади та перспективи розвитку логістично-транспортної інфраструктури прикордонних областей Західного регіону України у контексті забезпечення їх економічного зростання	наукове видання	травень	Притула Х. М.
ПЕРІОДИЧНІ ФАХОВІ ВИДАННЯ				
Науково-практичний журнал «Регіональна економіка»				
1.	«Регіональна економіка», № 1		березень	Кравців В. С.
2.	«Регіональна економіка», № 2		червень	Кравців В. С.
3.	«Регіональна економіка», № 3		вересень	Кравців В. С.
4.	«Регіональна економіка», № 4		грудень	Кравців В. С.
Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України»				
1.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (1/159)		березень	Сторонянська І. З.
2.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (2/160)		травень	Сторонянська І. З.
3.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (3/161)		липень	Сторонянська І. З.
4.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (4/162)		вересень	Сторонянська І. З.
5.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (5/163)		листопад	Сторонянська І. З.
6.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (6/164)		грудень	Сторонянська І. З.

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» у 2022 році: Інформаційне видання. Львів, 2023. 101 с.

Комп'ютерний макет: П. С. Попадюк.

© ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2023.

Підписано до друку 2.02.2023 р.
Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Друк на різнографі. Умовн. друк. арк. 5,21.
Тираж 50 примірників

Роздруковано ФОП «Омельченко В. Г. «

м. Львів, вул. Козельницька, 4.